

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**BULGARİSTAN EZERÇE KÖYÜNDEN GÖÇ EDEN
TÜRKLERİN MÜZİK KÜLTÜRÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlker KAPANCIGİL

**Enstitü Anabilim Dalı : Temel Bilimler
Enstitü Bilim Dalı : Müzik Bilimleri**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nilgün SAZAK

MAYIS – 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BULGARİSTAN EZERÇE KÖYÜNDEN GÖÇ EDEN
TÜRKLERİN MÜZİK KÜLTÜRÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlker KAPANCIGİL

Enstitü Anabilim Dalı : Temel Bilimler
Enstitü Bilim Dalı : Müzik Bilimleri

“Bu tez 29/05/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Nilgün SAZAK	Başarılı	
Dr. Öğr. Üyesi Gülşen Erdal	Başarılı	
Doç. Dr. Cemal Karabaşoğlu	Başarılı	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	İLKER KAPANCIGİL
Öğrenci Numarası	:	1660Y62009
Enstitü Anabilim Dalı	:	TEMEL BİLİMLER
Enstitü Bilim Dalı	:	MÜZİK BİLİMLERİ
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	BULGARİSTAN EZERÇE KÖYÜNDEN GÖÇ EDEN TÜRKLERİN MÜZİK KÜLTÜRÜ
Benzerlik Oranı	:	%15

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

09/05/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere .....@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

09/05/2019
Öğrenci İmza

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Prof. Dr. Nilgün SAZAK

Tarih:09.05.2019

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğunun 19. yüzyılda başlayan Balkanlardan çekilme süreci, Balkanlarda 20. yüzyılın başlarına, hatta günümüze kadar uzanan, birçok ulus devletinin kurulmasıyla sona ermiştir. 1876-1877 Osmanlı-Rus Savaşı, Bulgaristan Türkleri tarihinde dönüm noktasıdır. Osmanlının Balkanlardan çekilmesiyle azınlık konumuna düşen ve Balkanlardaki Türk nüfus içerisinde çok önemli bir nüfusa sahip olan Bulgaristan Türkleri, Türk kültürünün Balkanlardaki önemli bir halkasını oluşturur.

Bulgaristan Türkleri halk kültürü öğelerinin bir dalı olan halk müziği, Rumeli Türk kültürünün olduğu kadar, aynı zamanda geniş ve zengin Türk Dünyası kültürünün de bir parçasıdır. Yok sayılan, isimleri, kimlikleri ve benlikleri ellerinden alınmak istenen Bulgaristan Türkleri son 130 yılda varlıklarını, dillerine, müziğine ve sözlü-yazılı kültürlerine sahip çıkarak korumuşlardır. Günümüzde bu kültür öğelerini korumaya ve yaşatmaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan bu yüksek lisans tez çalışması da, bu kültür öğelerinin bir bölümü olan müzik kültürünü koruma, yaşatma ve tanıtma amacıyla yapılmıştır.

Öncelikle bu çalışmayı yapmama vesile olan, ayrıca kendisinden gerek yöre hakkında gerek müzikler hakkında bilgi edindiğim ve kendisinden de eser derlemiş olduğum Havva Pehlivan'a, yüksek lisans eğitimim boyunca ve çalışmalarım sırasında benden desteğini esirgemeyen başta danışman hocam Prof. Dr. Nilgün Sazak'a, Kocaeli Üniversitesi Müzik bölümü Dr. Öğr. Üyesi Hakan Bağcı'ya ve Didem Albekoğlu'na, bu çalışma sırasında yanımda olan ve desteğini esirgemeyen Sena Karataş'a, son olarak her daim yanımda olan aileme teşekkür ederim.

İlker KAPANCIGİL

29 Mayıs 2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
ÖZET	vi
SUMMARY	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1.Kültür Kavramı Ve Göç.....	4
1.1.1. Kültür Nedir?.....	4
1.1.2. Kültürleme, Kültürleşme ve Kültürel Bellek Kavramlar.....	7
1.1.3. Göç Nedir?	10
1.2. Bulgaristan'dan Göçler.....	12
1.2.1.93 Muhacereti ve 1989'a Kadar Olan Göçler.....	13
1.2.2. 1989 Büyük Göçü.....	16
1.3. Deliorman ve Ezerçe Bölgesi	19
1.4. Halk Bilimi Çalışmaları.....	26
BÖLÜM 2: YÖNTEM	28
2.1. Evren ve Örneklem.....	28
2.2. Veriler ve Toplanması.....	28
2.3. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	30
BÖLÜM 3: BULGULAR	31

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	31
3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	41
3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	49
SONUÇ	60
KAYNAKÇA.....	62
ÖZGEÇMİŞ	66

KISALTMALAR

Bpm : Beats Per Munte

TDK : Türk Dil Kurumu

UNESCO : United Nations Educational Scientific and Culturel Organization

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 : Ezerçe Bölgesi Derlenen Eserler Listesi.....	31
Tablo 2 : Açma İpek Perdeyi Adlı Eser Analizi.....	41
Tablo 3 : Bizim Evin Penceresi Adlı Eser Analizi.....	42
Tablo 4 : Derede Boyunu İz Ettim Adlı Eser Analizi.....	43
Tablo 5 : Hamdi De Ağanın Ev Önünde Adlı Eser Analizi.....	44
Tablo 6 : Kapıları Mavi Boya Adlı Eser Analizi.....	45
Tablo 7 : Mektebin Kapıları Adlı Eser Analizi.....	46
Tablo 8 : Saatimin Zinciri Adlı Eser Analizi.....	47
Tablo 9 : Sadife Hanım Türküsü Adlı Eser Analizi.....	48
Tablo 10 : Yüce Dağlar Yüce Olur Adlı Eser Analizi.....	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 : Açma İpek Perdeyi Adlı Eserin Notası	32
Şekil 2 : Bizim Evin Penceresi Adlı Eserin Notası	33
Şekil 3 : Derede Boyunu İz Ettim Adlı Eserin Notası	34
Şekil 4 : Hamdi De Ağanın Ev Önünde Adlı Eserin Notası	35
Şekil 5 : Kapıları Mavi Boya Adlı Eserin Notası	36
Şekil 6 : Mektebin Kapıları Adlı Eserin Notası	37
Şekil 7 : Saatimin Zinciri Adlı Eserin Notası	38
Şekil 8 : Sadife Hanım Türküsü Adlı Eserin Notası	39
Şekil 9 : Yüce Dağlar Yüce Olur Adlı Eserin Notası	40

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Bulgaristan Ezerçe Köyünden Göç Eden Türklerin Müzik Kültürü			
Tezin Yazarı: İlker KAPANCIGİL		Danışman: Prof. Dr. Nilgün SAZAK	
Kabul Tarihi: 29.05.2019		Sayfa Sayısı: vii (ön kısım)+66 (tez)	
Anabilim Dalı:	Temel Bilimler	Bilim Dalı:	Müzik Bilimleri
<p>Kültürler yaratılmış olan bütün maddi ve manevi değerler bütünü olarak ve bu değerleri gelecek kuşaklara aktarmak olarak tanımlanır. Kültürlerin önemli bir ögesi de müziktir. Halk müziği ve müzik araçları, kültürün maddi ve manevi ürünlerinin ortaya koyulmasına yardımcı olur. Bu yapılan çalışma Bulgaristan'ın Deliorman Bölgesi Razgrad iline bağlı Ezerçe köyünün müzik kültürü üzerine yapılmış bir derleme çalışmasıdır. Ezerçe bölgesinde daha önce herhangi bir derleme çalışması yapılmaması bu çalışmanın önemini arttırmıştır. Yapılan araştırma betimsel bir araştırma olup bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu çalışma yapılan derleme ile elde edilen verilerden oluşmaktadır. Derlemede ilk olarak Ezerçe'nin kendilerine ait eserleri aranmıştır. Derlenen eserler kaynak kişiler tarafından alınarak kaydedilmiş, bilgisayar ortamına aktarılmış ve derlenen eserlerin notası yazılmıştır. Derlenen eserlerin müzikal özellikleri (karar sesi, makamsal dizisi, değiştirici işaretleri, ölçüsü ve temposu) analiz edilerek tablo şeklinde gösterilmiştir. Çalışmanın tamamı üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmada ilk olarak kültür kavramının ne olduğu üzerinde durulmuş, kültürel kimlik ve kültürel bellek kavramlarına değinilmiş ve ardından hem kendi içinde hem de kültürle olan bağlantısı açısından göç kavramına yer verilmiştir. Göç kavramından sonra Bulgaristan'dan Türkiye'ye 93 Muhaceretinden 1989 yılına kadar yapılan göçlerden bahsedilmiştir. Toplamda 9 adet türkü derlenmiştir. Derlenen bu 9 adet türkünün notasyonları ve derlenmiş olan türkülerin müzikal analiz tabloları ile birlikte makamsal olarak ve ritmik olarak benzerlikler ortaya konulmuştur.</p>			
Anahtar Kelimeler: Bulgaristan, Deliorman, Halk Müziği, Derleme, Müzik Kültürü			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	X	Ph.D.	
Title of Thesis: Music Culture of Turks Emigrated from Ezerçe Village in Bulgaria			
Author of Thesis: İlker KAPANCIGİL		Supervisor: Prof. Dr. Nilgün SAZAK	
Accepted Date: 29.05.2019		Number of Pages: vii (pre text)+ 66 (main body)	
Department: Temel Bilimler		Subfield: Müzik Bilimleri	
<p>Cultures are defined as a whole of material and spiritual values and to transfer these values into future generations. Music is an important part of the culture. Folk music and musical tools help to reveal the material and spiritual products of the culture. This study is a compilation work done on the music culture of Ezerçe Village of Razgrad of Deliorman Region in Bulgaria. There has been no compilation work done in Ezerçe before, so this situation increased the importance of the study. This study is a descriptive research and descriptive survey model was used. This study consists of the data obtained by compiling. Ezerçe's original works were researched in the compilation. Compiled works were collected from the people of that region and transferred into digital platform. Their musical notes were written. Musical characteristics like the tone, series of algorithms, alternator signs, rhythms, tempo were shown as tables. The whole study consists of three parts. Firstly, the concept of culture was explained and then cultural identity and cultural memory concepts were mentioned. The migration was covered in terms of within itself and also with culture. After the migration concept, the immigrations from 93 in hegira calendar to 1989 in normal calendar were mentioned. A total of 9 Turkish folk songs were compiled. The compiled 9 Turkish folk song's rhythmic and mode similarities were revealed with the notations and musical analyses tables.</p>			
Keywords: Bulgaria, Deliorman, Folk Music, Compilation, Musical Culture			

GİRİŞ

Toplumların bir arada tutunması ve yaşaması, o toplumun sahip olduğu kendine ait kültüründen dolayıdır. Toplumlar sahip oldukları kültürlerini korumakla ve gelecek nesillere aktarmak üzere yükümlüdürler. Kültürlerine sahip çıkmayan toplumlar, bozulmaya, dağılmaya uğrarlar ve hatta bu yok olmaya kadar gidebilir. Bu sebeple kültürel değerleri tanımaya çalışmak kaybolmaya yüz tutan değerleri araştırmak ve gün yüzüne çıkarmak ülkemiz açısından önemlidir.

Kültür, tarihlerden beri toplumda yaratılan bütün maddi ve manevi değerler bütünü ve bu değerleri gelecek kuşaklara aktarma olarak tanımlanmadır. Kültür kavramı, içerisinde barındırdığı kültürel kimlik ve kültürel bellek gibi kavramları ile çalışma içerisinde önemli bir bölüm oluşturmaktadır. Yine aynı şekilde insanlık tarihi ile başlayan göç kavramı da hem kendi içerisinde hem de kültürle olan bağlantısı açısından önemli bir bölüm olarak çalışmada işlenmiştir.

Kültürlerin önemli bir ögesi de müziktir. Halk bilimin konuları içinde yer alan halk müziği ve müzik araçları, kültürün maddi ve manevi ürünlerini oluşturur. Halk kültüründe önemli bir yer tutan halk müziği toplumların yaşanmışlıklarının ve tecrübelerinin sonraki kuşaklara aktarılmasını sağlar. "Kültürel bir olgu olarak tanımlanan müzik, her etni-sitenin kendine ait kültürel kimliğini temsil etme yeteneğine sahip somut olmayan kültürel miras ürünü olarak kabul görür"(Dönmez, 2015:73).

Halk şarkılarının toplumlar adına önem kazanması 19. yüzyılda yayılmaya başlayan ulusalcılık akımının müziğe yansımalarıyla olmuştur. Halkların kendi kültürleri içinde yer alan kendi müziklerini toplaması ve kayıt altına alması ulus kimliğinin oluşumunda önem kazanır. Bu bağlamda Türk halkının ulusal müziği olan Türk Halk Müziği, bölgelerine göre, halkın genel yaşam tarzı üzerine, tarihi, coğrafi, dil bilimsel ve bir takım sosyal unsurlar üzerine bilgiler vermektedir. Vermiş olduğu bilgiler sayesinde de ulusal kültürümüzün yapı taşlarından birini oluşturduğunu söylemek mümkündür (Büyükyıldız, 2015)

19. yüzyıl sonlarında fonografin icadıyla halk şarkılarının derlenmesinde yeni bir dönem başlamış ve bu icat sayesinde halk şarkılarının derlenmesi hızlanmıştır. Türkiye’de ilk olara fonograf ile derleme yapan, 1898 yılında Türkiye’de Sakız adasına

gelerek yöredeki Rum lehçesi üzerine araştırmalar yapan Fransız araştırmacı H. Pernot'tur (Gazimihal, 2006).

Yine Anadolu'ya gelerek Türk halk şarkılarının ilk kez toplanmasını F. Loşav gerçekteştirerek 20 tane halk türküsünü gramafon ile derlemiş ve daha sonra bu ezgiler Alman müzik adamları Abraham ve Hornbustel tarafından 1904'te notaya alınarak basılı hale getirilmiştir (Gazimihal, 2006).

Halk ezgisinin yayılması ve gelecek nesillere aktarımı önemli bir konudur. Zamanla bu halk ezgilerinde bazı değişimler olması da olağan bir durumdur. Bir masalın, bir türkünün veya bir oyunun farklı birçok çeşidinin ortaya çıkmasının ve varyantlarının olmasının temel nedeni bu duruma dayanmaktadır.

Çalışmanın Konusu

Çalışmada bahsedilen bir diğer konu ise Bulgaristan'dan yapılan göçlerdir. 14. yüzyılda Osmanlı'nın Balkanlara gelmesiyle fetih siyasetinin gereği Balkanlar Anadolu'dan gelen Türklerin göçlerini almıştır. Osmanlı'nın 19. yüzyıldaki geri çekilmesiyle bu göç hareketi tersine dönmüştür. Yüzyıllarca Balkanları vatanı olarak gören Türkler bir asır göç yapmak durumuna gelmiştir. Çalışmada 93 Harbinden olarak bilinen Osmanlı-Rus savaşından 1989 yılına kadar yapılan göçlerden bahsedilmiştir. Son olarak çalışma bölgesini içeren Deliorman ve Ezerçe bölgesinden bahsedilmiş ve derlenen eserlerin notasyonları ve analizleri verilmiştir.

Problem Cümlesi

Yapılan çalışmada problem cümlesi, Bulgaristan Ezerçe bölgesi Türklerinin müzik kültürü nasıldır? Olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Bulgaristan'ın Deliorman bölgesi olarak bilinen Razgrad iline bağlı Ezerçe bölgesinden Türkiye'ye göç etmiş olan Türklerin müzik kültürlerini ortaya koymak ve derlenen halk ezgilerinin analiz yöntemiyle müzikal yapısını tespit etmektir. Yapılan derleme çalışması ile Deliorman, Ezerçe türkülerini ritmik ve makamsal özellikleri ile belirtilerek Türk Halk Müziği repertuarına katmak amaçlanmıştır ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1-Ezerçe bölgesinin kendine ait türküleri nelerdir?

2- Ezerçe bölgesi derlenen eserlerin temel müzikal özellikleri nasıldır?

3- Ezerçe bölgesinden derlenen eserlerin sözlerinde işlenen konular nelerdir?

Çalışmanın Önemi

Bulgaristan'ın çeşitli yerlerinde birçok derleme çalışması yapılmasına karşın, ülkemizde Ezerçe bölgesi hakkında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ezerçe bölgesinden ülkemize göç eden Türklerden yapılacak olan müzik derleme çalışmasıyla bölgenin müzik eserlerinin yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması, alanın ilgililerine duyurulması, tanıtılması ve ülkemiz müzik kültürüne katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

Çalışmanın Yöntemi

Yapılan araştırma betimsel bir araştırma olup alan araştırması modeli kullanılmıştır. Bulgaristan müzik kültürü hakkında, ülkemize göç edenlerin yaşadıkları bölgelerin müzik kültürü hakkında ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bu araştırma, alan araştırması ile elde edilen verilerle oluşmuştur. Belirlenmiş kaynak kişilerle görüşme yöntemiyle, ses ve görüntü kaydı alınarak derlenen eserlere alan araştırmasının gerekliliği olarak künye oluşturulmuş derlenen eserler notaya alınmış, ritmik, makamsal ve temel müzikal analizi ile yazılmıştır. Ve temel müzik unsurlarını belirleyecek bir analiz yöntemi uygulanmıştır.

Varsayımlar

Çalışmada Bulgaristan'ın belediyeçilik anlayışı doğrultusunda il, ilçe ve köylerde yapılan değişimler neticesinde çevre beldelerden göç edenlerde çalışmaya dâhil edilerek tamamı Ezerçe bölgesi göçmeni varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1-Çalışmada sadece Marmara bölgesinin Kocaeli, Bursa ve Yalova illerine göç eden kaynak kişiler alınacaktır.

2-Çalışmada sadece 1989 ve daha sonra göç eden kaynak kişilerden alınan eserler dikkate alınacaktır.

BÖLÜM 1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Kültür Kavramı Ve Göç Kavramı

1.1.1.Kültür Nedir?

Kültür kavramı, içerisinde barındırdığı kültürel kimlik ve kültürel bellek gibi kavramları ile çalışma içerisinde önemli bir bölüm oluşturmaktadır. Kültürel kimlik ve kültürel bellek konularının üzerine geçmeden önce kültür kavramı üzerinde durmak ve kültürün ne olduğuna cevap aramak yararlı olacaktır.

Kültür üzerine, antropolog, sosyolog gibi birçok sosyal bilimci tarafından çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Haviland, kitabında önemli antropologlardan Tylor'un kültür tanımına yer vermiştir. Haviland, kültür kavramının farklı antropologlar tarafından ilk olarak 19. yüzyılın sonlarında geliştirildiğini söylemektedir. İlk bilinen ve kapsamlı bir tanımlama olarak, Burnett Tylor yaptığını söylemiştir. Tylor, 1871'de yazdıklarında kültürü, kişi ve toplumun bir üyesi olarak kazanmış olduğu bilgiler, inançlar, sanatsal, hukuki, ahlaki, adet, gelenek ve görenek, alışkanlıkları ve yeteneklerinin karma olarak bir bütünü olarak tanımlamasına yer vermiştir. Tylor'un bu yaptığı tanımdan sonra kültür üzerine birçok tanım yapılmıştır (Haviland, 2008).

Güvenç (1994) kültürü bir kelime ile anlatmanın ve hatta bir deneme ile anlatmanın, tanımlamanın kolay yapılacak bir iş olmadığını söylemektedir. Güvenç kitabında Amerikalı iki antropoloğun kültür üzerine yayımlamış oldukları bir bildiriye, kültürün ve kültür kavramının 164 tane farklı tanımını derlediği ve tartıştığını belirtmiştir. Kültür, antropolojide aşağıdaki yazılan belli başlı temel kavramları ile yazılabilmektedir (Güvenç, 1994:95)

1. Kültürler, bir toplumun ya da bütün toplumların biriktirdiği uygarlığın bütünüdür.
2. Kültürler, belirli bir toplumun kendisidir.
3. Kültürler, bir birikmiş sosyal süreçlerin bileşkesidir.
4. Kültürler, insan ve toplum kuramıdır.

Wulf (2015) kitabında Malinowski'nin kültür tanımlamasına yer vermiştir. Malinowski'nin her kültürün kendince tam olmak ve kendi kendisine yeterliliği bakımından kendine has olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, kültürün sadece maddi

özelliklerinin dışında maddi olmayan özelliklerinden bahseder. Malinowski'nin görüşüne göre kültür sadece maddi bir biçimde değil aynı zamanda, toplum ve siyasi kavramları gibi manevi olan koşulları da kapsar. Bununla birlikte farklı olan yaşam biçimleri de göz önünde bulundurulmaktadır. Kültürler insan bedenini oluşturmaya ve aynı zamanda buna biçim verme ürünüdür. Hem değişimi hem geçmişi, şimdi ile gelecek dönemler arasında, yenilik ile gelenekten bağını koparma yoluyla sürekliliğini üretme gücüne sahiptir.

Bu durumda Malinowski'nin kültürün özelliklerini genel olarak şu şekilde sıralayabiliriz (Üstün, 2018).

1. Kültürler devingen özelliktedir.
2. Kültürler pratiktirler.
3. Kültürler izlettir,
4. Kültürler geçmiş, şimdi ve gelecek arasında köprü kurar,
5. Kültür gelenek ve yenilik arasında ilişki kurar,
6. Kültür, birçok kültürden meydana gelir.

Haviland (2008) kültür tanımı yaparken; Kültürün, kişilerde ki davranışların özellikleri hakkında bize özet gibi bilgi verebilen ve bu davranışlarında yansımaları arayacağımız soyutça görüşlerin, değerlerin ve dünyaya dönmüş algılarından oluştuğu söyler. Kültürler ayrıca bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılmakta ve o toplumunda ki üyeler tarafından anlaşılır davranışlar üretebilecek özelliğinin olduğunu söylemiştir. Kültürlerin kendimize biyolojik olarak atalarımızdan miras kalmadığını, kültürün öğrenilebilir ve kültürün tamamını oluşturan değişik parçalarıyla bütünleşmiş bir şekilde işlev görebileceği şeklinde açıklamıştır. Kültür kişilere özgü bir davranış biçimi olarak görülmektedir ve diğer kişilerle paylaşıldığında anlam kazanmaktadır.

Güvenç'in (2013) Tylor'un tanımından yola çıkarak insan bilimci Murdock'tan alıntı yaparak sunduğu açıklamalara göre kısaca Murdock'un kültür tanımından çıkarmış olduğu anlamları şu şekilde kısaltabiliriz.

- 1- Her birey kültürü zamanla yaşayarak öğrenmektedir.
- 2- Birey öğrendiğini kendinden sonra ki nesilleri aktarabilmektedir.

- 3- Her toplumun kendine ait kültürleri ve alt kültürleri vardır.
- 4- Kültür ait olduğu toplum içinde, ideal ve gerçek olarak ikiye ayrılmaktadır.
- 5- Her kültür toplumsal olarak biyolojik olarak ihtiyaçları karşılar
- 6- Kültürün öğeleri, uyum ve tatmin sürecinin ardından bütünleşir veya o yönde eğilir.
- 7- Kültür, nesnel bir varlık değil soyut bir kavramdır.

Her kültürün değeri mevcuttur ve bazı alanlarda değil her yerde görülebilmektedir. Kültürler belli bir topluma ait olmayabilmektedir. Kültürler bunun yanında herhangi bir coğrafyayı da işaret edebilirler. Bu coğrafik alanda ki birçok toplum benzer kültürel değerler taşıyabilmektedir. Güvenç, kitabında yaptığı açıklamada, kültür kavramının coğrafya haritaları gibi bir yanının olmadığını ve özelliğinin de olmadığını söyler. Coğrafya haritalarında sınırların olduğunu, kültür haritalarında ise sınırların pek kesin ayrılmadığını söyler (Güvenç, 1994).

Güvenç (1994) kitabında, kültür kavramının çeşitli yönlerine dikkat çeken önemli tanımlamalara yer vermiştir. Kültür kavramının farklı yönlerinin tanımlamaları aşağıdaki başlıklar altında toplamak mümkündür:

1. Miras ile gelenek olarak
2. Hayat yolu ya da biçimi olarak
3. İdeallerin, değerlerin ve davranışların olarak
4. Çevre ile uyum olarak
5. Genişlemiş bir eğitim olarak
6. Bireysel bir psikoloji olarak
7. Oluşumu ve kökeni olarak
8. Düşünüş olarak
9. Simge (sembol) olarak

Güvenç (2013) kitabında kültürün, sürekliliğini koruması için değişimin gerekliliğinden bahsetmiştir. Değişimler gösteren bireyler, topluluklar, kavimler, devletlerin bu sayede

sürekliliğini koruduğuna vurgu yapmıştır. Yine bu sayede diğer canlı türlerinin aksine insanında kültürel değişim ile neslinin devam edebileceğini açıklamıştır.

Kültürler, her zaman değişime elverişli bir yapıdadır. Kültürler, farklı biçimlerde az-çok, hızlı ile yavaş olacak şekilde değişebilmektedir. Uyumluluk veya uyumsuzluk ta farklı bir biçimdir. Her birey kendince değişimde, kimisi değişime açıkken kimisi dirençli gibi bir takım farklılık gösterebilmektedir. Güvenç (2013) yine aynı kitabında söz konusu olan direnci kültürün çeşitli şekillerde değişmesine karşın kişilerin bu değişime hemen uyum sağlayamaz ve belli bir kültürün içinde yetişip o kültüre ait değerlere sahip kişilerin karakteri (huyu) zor değişir şeklinde açıklamaktadır.

Bireylerin değişime açık veya kapalı olmasının yanı sıra kültürlerin değişime açık bir yapıya sahip olmasından dolayı, içinde bulunduğu dönemin insanlarını değil daha sonra ki onunla yeni tanışacak bireyleri farklı bir şekilde etkileyebilirler. Güvenç (2002) kitabında, belli bir toplumsal çevre ile etkileşime girmiş şekilde biçimlenen biyolojik ve psikolojik yapının kolay bir şekilde değişmeyeceğini fakat değişime uğramış çevreyle ilk kez etkileşime girmiş yeni kuşakların mutlaka değişeceğinden bahseder.

Kültürler değişmektedirler. Bireyler değişse de tüm kültürler hayatta kalma ihtiyacı hissetmektedir. Kültürün devam edebilmesi, bireyin ve bağlı bulunduğu toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilme ve mutlu olmasına bağlıdır. Güvenç, kültürün bireyle ve toplumla olan ilişki durumunu şu şekilde açıklamıştır. Kültürün, temel biyolojik ihtiyaçları doğrultusunda ve bunlardan doğan ikinci derecede ki ihtiyaçları, çoğu zaman ve önemli ölçüde karşılar durumdadır. Psikoloji bilimi, sadece doyum verici olduğunda, alışkanlıkların devam edeceğini göstermiş olduğunu savunur. Doyum, alışkanlıkları pekiştirir (Güvenç, 1984).

1.1.2. Kültürleme, Kültürleşme ve Kültürel Bellek Kavramları

Kısaca "Kültürleme" ve "Kültürleşme" kavramlarına da değinmek yararlı olacaktır. UNESCO'nun sosyal bilimler sözlüğüne göre kültürlemenin insanoğlunun çocukken veya ergin bir şekilde kendi kültüründe etkinlik kazanmasını ve eğitim sürecince karşılaştığı bilinçli veya bilinç dışı şartlandırma olarak eğitim ile olan ilişkisiyle tanımlamıştır. Kültürleşme ise kültürlemenin tersine işleyen bir süreçtir. Kültürleme insanların kendi kültüründen ne öğrendikleri ve öğrendiklerinin tümünü oluşturduğu halde, kültürleşmeye kısaca insanın diğer toplumlardan öğrendikleridir diyebiliriz.

Kısaca farklı toplumların birbirinden etkilenmesidir diyebiliriz. Kültürleşmenin meydana gelebilmesi için birden fazla kültürün etkileşim içerisinde olması gerekmektedir. Bu kültür alışverişiyle kültürlerde değişiklikler meydana gelir ve kültürün yaşamasına olanak sağlayan toplumda da değişimler olur (Güvenç, 1984).

Kültürel bellek, geçmiş ile şu an ve gelecek arasında bağlantı kurmamızı sağlayan bir kavramdır. Bireyin ve içinde yaşadığı toplumun kazanımlarını, tecrübelerini kaydeden, toplumun yaşadığı değişimleri nesilden nesile düzenli olarak aktaran bir arşiv görevi görmektedir (Odacı, 2015)

Bellek kişisel olarak, toplumsal olarak ya da kültürel olarak da olsa, dış belleğin desteğiyle varlığını devam ettirebilmektedir. Bilgilerin mekân ile kurduğu ilişkide, belleğin tamamının olduğu gibi korunacağı anlamına gelmemekte ve bellek, Assmann'ın da ifade ettiği gibi yeniden kurulabilen özelliktedir (Demir, 2012).

Kültürün yaşatılmasında birey önemli bir yer tutmaktadır. Bireyler toplulukları, topluluklarda toplumları meydana getirdiği için toplumsal bellek kültürün yaşatılması açısından önemli yer tutmaktadır.

Kültürler, bireyler ve toplumların ihtiyaçlarını karşılar niteliktedir. İhtiyaçlar farklı oldukça kültür de bu durumdan etkilenir. Haviland, (2008), her kültür, bireylerin karşılaşmış olduğu sorunları çözmeye yardımcı olan düşünce ve eylemler için bir kılavuz görevi görmektedir. Devam edebilmek için kültür, o kültürün özelliklerine göre yaşayan insanların gereksinimine göre, bunu karşılayabilmeleri ve topluluğun üyelerin deki düzen için yaşamasını sağlayabilmelidir yorumunu yapmıştır. Böylece bir kültürün, bireylerde ki kişisel çıkarların ve bütünsel bir şekilde toplum ihtiyaçları ile arasında bir denge kurmasını ve bunlara ek olarak kültürün, yeni durumlara uyum sağlamak ya da var olan durumlara dönük algıları değiştirmek için bir değişme kapasitesi de sahip olmalıdır.

Bütün kültürler kendi içlerinde değişime elverişli yapılardır. Fakat bazı kültürler, diğer kültür türlerine göre daha az veya daha fazla değişiklik sürecindedirler. Kültürler kendi içlerinde ve çevrelerinde oluşan hareketlere ve eylemlere karşılık verebilen devingen bir sistemdir. Bu sistemde bir unsur değişirse ya da dışarıdan bir kuvvet baskı uygulamışsa bütün sistem ortaya çıkmış olan değişikliğe uyum göstermek için harekete geçer. Yeterli

olduğunu gösterecek şekilde işlev gösterebilme açısından için kültür, değişen koşullara uyum gösterebilme esnekliğine de sahiptir (Haviland 2008).

Bayraktar (2013) kimlik tanımını "Çok yönlü ve birçok şekilde tanımlanması mümkün olan kimlik kavramı, bizim ne olduğumuz, kendimizi nasıl tanımladığımız, biraz da nasıl tanımlandığımızla alakalı bir durumdur." Kimliğin bizi ötekilerden ayıran bir özelliği ve bizi biz yapan değerlerin bütünü olduğunu söyler (s. 229).

Bireyler, hem kendilerine hem de içinde yaşadığı topluma ait kimlik özelliklerine sahip olabilirler. Bu kimlik yapısı bir nevi her ikisinin karışımından oluşabilmektedir. Bireyler yaşadığı toplumdan yalıtılmış değildir, dolayısıyla bireyin kimliğinin inşasında toplumun önemi yadsınamaz. Bireyin doğumundan hemen sonra şekil almaya başlayan kültürel kimliğinde birçok farklı alanlar etkili olmaktadır. Bunlar; ortak değerler, dil, gelenek-görenek, edebiyat, müzik ve ulusal semboller gibi birçok şey kültürel kimliği oluşturan olgulardır. Doğuştan sonra elde edindiğimiz ve kazanımlarımızla ilgilidir. Adı geçen makalede, ortak değerler, ahlak anlayışı, örf-âdetler, edebiyat ve müzik, topluma ait geleneksel sanatlardan, dilinden, ulusal sembollerinden, mimarilerden, dini inanç gereği toplumda kendini bulan şekli, hissedilebilen ve duyguların paylaşılması sonucu ortaya çıkan çok unsurlu bir olgu olarak açıklanmıştır (Poyraz Tacoğlu, ve diğerleri, 2012: 1947).

Benzer açıklama olarak, kimliğin ve kültür kavramının ortak ifade biçimi şeklinde de tarif edilebilecek kültürel kimlik, kullandığımız dil, dini inancımız, milliyetimiz ve de hangi medeniyet içerisinde bulunduğumuzla da ilgilenir. Bu bakış açısıyla bakıldığında, kültürel kimliğin ortaya çıkışı olarak hem çevre ile bağlantılı yani dış hem de insani değişkenlere bağımlıdır demek yanlış bir tanım olmamaktadır (Bayraktar, 2013).

Çağlayan, (2007) çalışmasında kimlik tanımına Balkan göçmenlerinin kimlik anlayışından bahsetmiştir. Kültürel kimliğin yeni nesillere aktarılması, sürekliliğin olması canlı kalması açısından önemlidir. Bireylerin tek başına kültürel kimliğini koruması ve yeni nesillere aktarması zordur ve yoğun çaba gerektirir. Topluluklarda kültürel kimliğin aktarımı daha kolaydır.

Çağlayan, (2007) kimlik tanımına Balkan göçmenlerinin bakış açısıyla yaklaşmış ortak bir kültürel kimlik anlayışı algısından bahsetmiştir. Göçmenler için Balkanlı olmak daha büyük çerçevede üst kimlik vazifesi görmektedir. Yapılan çalışmalar gösteriyor ki

Bulgaristan göçmenleri kendilerinden sonra, öteki balkan ülkelerindeki göçmenlerle daha kolay anlaşmaktadır. Kültürel kimlik kavramı, göçmenler üzerinde daha belirgin hissedilmektedir. Yaşatmaya çalıştıkları kültürel kimlik uzak mesafelerde bir ortak değer bir kültürel kimlik olarak 'göçmen kimliği' halini almakta, göçmenlerin birlikte yaşama istekleri ve tercihleri kültürel kimliklerini yaşatmalarına olanak sağlamaktadır.

1.1.3. Göç Nedir?

TDK göç'ü; "ekonomik, toplumsal veya siyasi sebeplerle bireyler ile toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 11.04.2019). Göç, kavram olarak Türk kültüründe hep beraber bütün ailenin yer değiştirmesi olarak belirtilmektedir (Çakır, 2011). Göç, bireysel olarak yapıldığı gibi, topluca da yapılabilir ve farklı birtakım sebeplerle oluşan nüfus hareketlerini bu kavram açıklar.

Bireylerin ya da toplulukların yer değiştirmeleri olan göçler, insanın temel ihtiyaçları doğrultusunda şekillenip var olmaktadır ve ilk olarak dini metinlerde, bir zaman sonra edebi metinlerde ve sonrasında da bilimsel metinlerde karşımıza çıkmaktadır (Yücel, 2018)

Göç, alanın uzmanlarınca tanımlanması zor bir kavram olarak görülmekte ve bu sebeple göç birbirinden farklı birçok tanım almıştır.

Özcan'ın (2016) aktardığına göre bazı araştırmacıların göçün hareketliliği üzerinde durmuş oldukları, göçü asıl yerinden ulaşılmak istenilen yere hareket olarak tanımlamalarının yanında; göçü sabit ve tek bir kavram olarak görmemek gerektiğini savunmuş, göçün içinde toplum, siyaset ve ekonomi anlamında bir sebep ve sonuç ilişkisi bulunduğunu belirtmiştir. Süreç açısından incelendiğinde göçün başladığı yer, göç süreci ve göç sonrası ikamet edilen yer olarak ayrılabilir.

Pekcan (2015), göçü, dün ile bugünü ve geleceği olan, neden ve sonuçlara sahip olabilen, zaman ve mekân unsurlarını da içinde barındıran bir süreç şeklinde incelemiştir. Göç insan yaşamını tümünden değiştirebilecek önemli bir olaydır.

Göçmen, TDK' ye göre kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden (kimse, aile veya topluluk) ve muhacir olarak tanımlanmaktadır. Göçün gerçekleşmesindeki amaç, temelinde bireylerin yer değiştirmesidir. Yer değiştirirken

kullandıkları yol, yöntem ve farklılıklar göç eden bireyler üzerinde farklı etkiler yaratabilmektedir.

Göç olgusunu ve en önemli boyutunu doğal olarak mekânsal ilişki karşımıza çıkarmaktadır. Göç, gönüllü veya zorunlu, kısa ya da uzun dönemli olsun, bireylerin yaşamını toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel olarak etkileyen başlıca unsur, yaşanılan mekânın değiştirilmesidir. Bu mekân değişimi yakın ya da uzak mesafeli olabilmekte; kat edilen idari ve siyasal sınırlar göç olgusuna farklı anlamlar yükleyebilmektedir” (Mutluer 2003, aktaran Aksoy, 2012)

Yapılan göçlerin birçoğu zorunlu nedenlerden meydana gelmektedir. Tarih boyunca bu nedenler zaman içerisinde bir takım değişimlere uğramıştır. “İnsanlığın ortaya çıktığı tarihsel süreç boyunca yer değiştirme hareketi olan göçlerin niteliğinde sürekli değişimler söz konusu olmuştur. İlk zamanlarda göç olayları daha ziyade coğrafi, açlık, savaş, kıtlık ve iklim koşulları gibi nedenlerden kaynaklanırken günümüzde bu nedenler yerini kültürel, siyasal, iktisadi, dini, eğitim, sanayileşme, gereksinim vb. nedenlere bırakmıştır” (Akıncı, 2015).

Göç, daha öncesinde de bahsettiğimiz gibi kendi içinde farklı çeşitleri olan bir kavramdır. Bu çeşitler arasında iç göç ve dış göç kavramları gelmektedir. Göç, aynı ülkenin farklı bölgelerine yapılıyorsa iç göç, farklı ülkeler arasında yapılıyorsa dış göç adını almaktadır. Örnek olarak Sivas’tan İstanbul’a yapılan göç iç göç, Türkiye’den Almanya’ya yapılan göç ise dış göç olarak tanımlanabilir (Kurtişoğlu, 2008).

Akıncı çalışmasında Asar (2004)dan alıntı yaparak dış göçü uluslararası göç olarak tanımlamış ve bireyler üzerinde ki kimlik kavramı üzerinde durmuştur. “Dış göç tipinin içerisinde yer alan bir kavram olan ‘uluslararası göç’ kavramı, kişilerin kendi ülkesinin dışına çıkıp diğer ülkelerde yaşamını sürdürmeye başlaması şeklinde tanımlanmakta olup kimi zaman ulusal kimlik ve aidiyetin sorgulanmasına da neden olmaktadır” (Akıncı, 2015:62).

Uluslararası göç aynı zamanda birbirinden farklı kültürlerin bir araya gelmesini sağlamaktadır. Uluslararası göç, farklı kültürlerin parçası olan bireylerin, grupların, örgütlerin ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel anlamda hızlı ve yoğun bir etkileşim içinde bulunmalarına neden olmaktadır (Aksoy, 2012).

Bunların yanı sıra gönüllü olarak yapılan göçlerde vardır. Gönüllü göçlerde bireyin şahsi isteği bulunurken, zorunlu olarak yapılan göçlerde doğal afetler ve savaş gibi sebepler doğrultusunda gerçekleşir (Çakır, 2011).

Göç kavramı, çeşitleri bakımından yaklaşıma göre değişiklik gösterebilmektedir. Bunlardan bazıları; göçün başladığı yer, göçün nedenleri, göçün sonlandığı, yerleşilen yer, yerleşim yeri seçimi şeklinde sıralanabilir (Özcan, 2016).

Özcan (2016) çalışmasında göç olgusunu çeşitli şekillerde sınıflandırmış, genel olarak kabul edilen bazı göç çeşitlerini şu şekilde sıralamıştır:

1. İradeye bağlı olanlar
2. Yoğunluğa bağlı olanlar
3. Coğrafi alana bağlı olanlar

Özcan'a (2016) göre en bilinen göç ayrımı iradeye dayalı olarak zorunlu ve gönüllü olarak yapılan göçlerdir. Yoğunluğa dayalı göçler ise bireysel ve kitlesel olarak ele alınmaktadır. Kişinin kendi verdiği kararlar doğrultusunda göç etmesine bireysel göç, birden fazla göç kararı almış kişinin ortak mantık ve doğrultuda hareketle göç etmesine ise kitlesel göç denilmektedir.

Göç gerek tanım gerekse çalışma alanı olarak birçok makale, dergi ve kitaba başlık olmuştur. Genellikle tarihin ve iktisadın, sosyolojinin önemli konularından biridir. Göçün içinde taşıdığı anlam ve bazı farklılıklar göç eden kişi veya toplum ve göç edilen yerdeki kişi ve toplumlar için farklı algılar oluşturabilmektedir. Göç söz konusu olduğunda, Türkiye stratejik öneme sahip bir ülke konumundadır. Yaşanan her göç hareketinde nüfusu artmış, gerçekleşen her göç dalgasında Türkiye farklı coğrafyalardan, farklı milletlerden göçmenlerin yaşadığı bir ülke haline gelmiştir. Balkanlar, 14. yüzyılda Osmanlı'nın gelmesiyle fetih siyasetinin bir gereği olarak Anadolu'dan gelen Türklerin göçlerini almıştır. Osmanlı'nın 19. yüzyılda ki geri çekilmesiyle bu göç hareketi tersini dönmüştür. Yüzyıllarca Balkanları vatanı olarak gören Türkler bir asır göç yapmak durumuna gelmiştir (Yönlü, 2018).

1.2. Bulgaristan'dan Göçler

Türkiye ve Bulgaristan arasında bir göç serüveni oluşmuş, her kitlesel göç Bulgaristan'daki Türkler için yeni bir yaşamın umudu olmuştur. "Bulgaristan'daki

Türkler her fırsatta Türkiye'ye göçe zorlanmıştır. Ancak bazı dönemlerde bu göç faaliyetleri çok yoğun ve zor şartlar altında gerçekleşmiştir. Özellikle 1912–1920, 1950–1951, 1968–1978 ve 1989 göçleri buna örnek verilebilir” (Çetin, 2009: 396).

“Pusch (2012) yazısında Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçleri (1989 senesinde yaşanan büyük göç ayrı bir ifadeyle yer verilmiş) temel olarak ikisi Cumhuriyet öncesi ve üçü Cumhuriyet sonrası olmak üzere beş bölüme ayırmıştır. 1989 Göçünden önce Bulgaristan'dan Türkiye'ye beş tane büyük göç dalgası yaşanmıştır. İlk ikisi Osmanlı döneminde meydana gelmiştir. İlki 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından (93 Harbi), ikinci ise 1912-1913 Balkan savaşlarında olmuştur. Geri kalan üç göç dalgası Cumhuriyet döneminde yaşanmıştır. 1925'den sonra, 1950-1951 seneleri arasında ve 1968'de. Bu süreçlerde yüz binlerce Bulgaristan Türkü Türkiye'ye gelip yerleşmişlerdir” (aktaran Üstün, 2018:67)

1.2.1. 93 Muhacereti ve 1989'a Kadar Olan Göçler

Tarihte “93 Harbi” (Rumi 1293) olarak bilinen 1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı'na kadar Türkler bu bölgede Bulgarlara karşı nüfus çoğunluğuna sahip olmuşlardır. Osmanlı Devleti'nin girdiği savaşta mağlup olması ve Rusların Plevne üzerinden Bulgaristan'a girmesi ile Rus ordusunun ilerleyişi yönünde bulunan Türkler göç etmek zorunda kalmıştır. "Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye göçü değişik zamanlarda (Balkan Savaşları, Komünist baskı) hız kazanmış, değişik zamanlarda da yavaşlamış, (I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı-Bulgar yakınlaşması) ama bitmemiştir ve günümüze kadar devam etmiştir."(Özkan 2008:9).

Tarihte 93 harbi olarak bilinen büyük göç Balkanlarda ve Osmanlı'da büyük nüfus değişikliklerine neden olmuştur. Bulgaristan'dan ilk Türk göçü "93 muhareceti" olmuştur. Şimşir (1985) Bulgaristan Türkleri ve Göç Sorunu adlı makalesinde ve Ayşegül İnginar, 2012 yılına ait Bulgaristan'dan Türk Göçü adlı kitabında konuyu '93 Muhacereti' olarak ele almıştır. 93 (Harbi) Muhacereti olarak bilinen ilk göç akımı 1877-1878 yılları arasındaki Osmanlı-Rus savaşı sırasında gerçekleşmiştir. “Söz konusu göç, Bulgaristan Devleti'nin kuruluş sürecinde gerçekleşti. Bilindiği gibi, Bulgar Prensligi 1878 yılında Osmanlı Devleti'nde “Tuna vilayeti” olarak yer alan bir bölgede kuruldu. Ancak bu prenslik, hukuken İstanbul'a bağlıydı. Tuna Nehri ile Balkan Sıradağları arasında kalan Tuna vilayetinde 1876 yılında 1.120.000 Türk ve 1.130.000

Bulgar yaşıyordu. Böylece vilayetin nüfusunun yüzde 50'si Türk olmakla birlikte, bölgedeki işlenebilen toprakların yüzde 70'i Türklerin elindeydi. Bu husus hiç şüphesiz gerek Bulgar ulusunu kurma peşinde olan Bulgarları gerekse de Slav Birliği'ni kurmak isteyen Rusları rahatsız ediyordu” (s. 26)

Bu sebepler sonucunda Ruslar savaş başlatma kararı almışlar, yaklaşık yedi ay süren bu savaşta bir milyon civarında Türk göç etmek zorunda kalmıştır. Göç eden nüfusun yarısı yollarda yaşamını kaybetmiş, Bulgaristan'da bıraktıkları mal varlıkları yağmalanmıştır. (Şimşir, 1986). “Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra başlayan bu göç hareketlerinde Haziran 1879-Eylül 1880 tarihleri arasında Varna Limanı'ndan yaklaşık olarak 18.033 Türk Anavatana geçmiştir. 1878-1912 yılları arasında Bulgaristan'dan 350.000 Türk göç etmek zorunda kalmıştır” (Çolak, 2013: 116).

1912-1913 göçü (1950'ye kadar) olan göçlerde; Türkiye'ye Bulgaristan'dan yapılan ilk göç sonrası ikinci olarak 1912-1913 yılları arasında yapılan göç 50'li yıllara kadar devam eden bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu göçler, siyasi anlamda oldukça çalkantılı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır, göç eden kişi rakamları buna bağlı olarak sürekli değişiklik göstermektedir.

Osmanlı ve Bulgaristan'ın 1912'de başlayan Balkan Savaşında karşı taraf olması, Bulgarların Türklere ait mallara el koyması ve isimlerini zorla değiştirmeye çalışması Bulgaristan'da yaşayan Türkleri zor durumda bırakmıştır. Bu dönemde Türkler üzerinde yapılan baskılar neticesinde bu duruma karşı çıkanlar göç etmeye mecbur bırakılmıştır. Göç eden Türklerin sayısı ise bu dönemde bilinmemektedir. I. Dünya savaşından sonra göç eden Türklerin sayısında bir azalma görülmektedir. I. Dünya savaşının sonrasında ki dönemde göçün azalmasındaki en önemli etkenlerden birisi Aleksandr Stamboliyski'nin Atatürk ve Türkiye hakkındaki düşüncelerinin olumlu olması gösterilmektedir. Fakat tüm bu olumlu havaya karşın Aleksandr Stamboliyski'nin öldürülmesi Türkler üzerindeki baskıların artmasına neden olmuştur. Türkiye'ye 1912 yılında başlayan Balkan savaşını takip eden yaklaşık yirmi yılda, her yılbaşına hemen hemen 10 bin Türk tekrar göç etmeye mecbur kalmıştır (İnginar, 2012:29).

Çolak (2013) makalesinde “Bu on yıllık dönemde yılda ortalama 2100 kadar göçmen gelmiştir. Bulgaristan'ın kuruluşundan 1949 sonuna kadar geçen 72 yıllık sürede Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelen göçmen sayısının en az olduğu dönem bu on yıllık

dönem olmuştur. Bunun nedeni, Bulgaristan'dan yurt dışına çıkışların hemen hemen yasaklanmış olmasıdır” şeklinde belirtmiştir (s. 118).

Cumhuriyet dönemi göçlerinden bahsederek; 1950-1951 göçü; Bu göç döneminde Türklerin komünist rejime uyum sağlaması istenmiş bu sebeple Türklerin Türkiye ile olan bağlantılarının kesilmesi amaçlanmıştır. Türkiye'de o dönemde Türklerin göç etmelerine sıcak bakmamıştır. Bu yıllarda yapılan göçler genellikle yasadışı ve gizli olarak yapılmıştır. Eylül 1949 tarihine kadar Bulgaristan'da pasaport almak imkânsız hale gelmiştir. 1950-1951 göçünde göç hazırlığı içinde olan hatta vize almalarına rağmen göç edemeyen göçmenler de bulunmaktadır (Özcan, 2016: 54-55).

Celal Bayar'ın mecliste göçmenleri gündeme getirmesi Bulgaristan hükümetine gözdağı vermesiyle başlayan hukuki süreçle yapılan görüşmeler sonrasında “günde 800 göçmen gönderilmesi şartı iki tarafça kabul edilerek 2 Aralık 1950'de sınır açılmış ve göçmen akını yeniden başlamıştır” (Çolak, 2013:128).

Yapılan anlaşmalar doğrultusunda günlük ortalama 800 göçmen Türkiye'ye göç etmiş, fakat ilerleyen zamanda bu sayı giderek azalma göstermiştir. Türkiye'nin Kasım 1951'de sınırı kapatmasının ardından Bulgaristan, aynı ay göçmenlerin göç etmelerini yasaklamıştır (Üstün, 2018). Sınırların kapatılmasına ve göçün yasaklanmasına kadar geçen sürede göç eden göçmenlerin sayısı 154 bin civarındadır. İlk başta 250 bin olarak ifade edilen göç etmek isteyen göçmenlerin büyük bir kısmı göç edememiştir (Özcan, 2016: 60-61).

Şimşir (2009) kitabında 1969-1978 yıllarında gerçekleşen göçün ‘Yakın Akraba Göçü’ olarak bilindiğini, yirmi yıl öncesine dayanan bir geçmişi olduğundan bahsetmiştir. İki ülkenin aldığı kararlar ile birçok aile ve yakın akrabasının ayrı kalmasına neden olmuştur. Şimşir (1986) kitabında “Türkiye'ye gelmiş olan 156 bin kadar göçmenin yakınlarının çoğu Bulgaristan'da kalmıştı. Göç akını sürüp gitseydi bu parçalanmış aileler birleşecek, birbirinden kopmuş olan yakınlar Türkiye'de kavuşacaklardı. Ama bütün hızıyla sürüp giderken birdenbire kesiliveren göç, parçalanmış ailelerin birleşmelerine de engel olmuştu. Parçalanmış aileler birbirlerine kavuşmak istiyorlardı” şeklinde açıklamıştır (s. 314).

Bu göç dalgasına (1969-1978) neden olan sebeplerden birincisi yukarıda belirtildiği üzere önceki göç sırasında birbirlerinden ayrı kalmış, parçalanmış ailelerin olmasıydı.

İkincisi ise vizesi olduğu halde Türkiye'deki akrabalarının yanına gidememiş, vizelerinin olmasına güvenerek mal varlığının bir kısmını veya hepsini elden çıkarmış göçmen aileler bulunmasıydı. "1968 yılının Mart ayında yapılan bir anlaşma'da büyük zorluklar çekmelerine ve yoğun göç etme isteklerine karşın göç edemeyen Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye, ailelerine ve yakın akrabalarına kavuşmaları sağlanmıştır. Ancak anlaşma gereği göç edeceklerin taşınması gereken bazı şartlar bulunmaktadır. Anlaşmada kimlerin göç edebileceği detaylı bir şekilde yer almıştır" (Üstün, 2018:34).

1.2.2. 1989 Büyük Göçü

Bir önceki bölümde konuya genel bir bakış açısı kazandırması amacıyla kısaca farklı zamanlarda Bulgaristan'dan yapılan göçlere değinilmiştir. Son göç olarak bilinen 1989'da yapılan göç önceki göçlere göre farklı özellikler ve göçmen tipleri açısından kendi içinde başka bir önem barındırmaktadır.

Tarihsel süreçte Türkiye'nin göç konusunda fazla tecrübeye sahip bir ülke olduğu görülmektedir. Bunların en önemlilerinden birisi de balkanlardan yapılan göçler oluşturmaktadır. Balkanlar açısından değerlendirildiğinde, Bulgaristan'ın en fazla Türk nüfusu bulduran ülke olduğu görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasından sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları dışında kalan en kalabalık Türk nüfusunu Bulgaristan Türklerinin oluşturması itibariyle de, Cumhuriyet döneminde Balkan coğrafyasından yapılan göçlerin büyük bir kısmı Bulgaristan'dan gerçekleşmiştir (Üstün, 2018).

1989 göçünün diğer göçlerden farklı taraflarını belirtmiştir. Bu farklı taraflardan birisi 1989 göçünden önce yapılan diğer göçlerin bir anlaşmaya dayalı olması, son kitlesel göç olan 1989 göçüdür (Kuyucuklu, 2010)

1989 göçünü Bulgaristan ile Türkiye arasında değil tüm dünyayı ilgilendiren önemli bir göç olduğunu belirtmiş, "oluşumu, nedenleri, gelişimi, kapsamı, uluslararası yansımaları, hem sosyo-ekonomik, hem de siyasi sonuçları itibari ile bu zorunlu göç, çok boyutlu, çok karmaşık, uluslararası bir kitlesel etnik göçtür" şeklinde yorumlamıştır (Atasoy, 2010).

Balkan coğrafyasında yaşamakta olan Türkler arasında Bulgaristan Türklerinin sayısı diğer göçmenlere göre daha fazladır. Bu bağlamda Balkan coğrafyasında ki Türkler içinde Türkiye'ye göç edenler diğer ülkeler arasında Bulgaristan Türk'lerinin sayısı

daha çoktur. Yaklaşık 550 yıl Osmanlı yönetiminde kalmış bu devletin toprakları üzerinde yaşayan Türk toplumunu Bulgaristan'dan uzaklaştırmak amacıyla, asimile etmek niyetiyle ve Türkiye'yi siyasal, ekonomik sosyal sıkıntılara sokmak amacıyla göçe zorladıkları tarihi bir gerçek olduğudur (Özgür, 1998, aktaran Üstün, 2018).

1980'li yılların ortalarına kadar Bulgaristan'da yaşayan Türklerin ulusal azınlık olarak kabul edildiği bilinmektedir. Ancak bu durum Bulgar hükümetini aldığı bazı kararlar neticesinde değişmeye başlamıştır. Kirişçi ve Karaca'ya (2015) göre "nihayet bu durum, 1984-1985'te Türklerin isimlerini Slav isimleriyle değiştirerek asimile edilmelerini amaçlayan bir kampanya ile zirve noktasına ulaşmış oldu" olarak belirtilmiştir (s. 302).

Bulgaristan, gerçekleştireceği kitlesel göç öncesinde uyguladığı yöntemlerin eleştirildiği bir dönemde Türkiye'de akrabaları bulunan göçmenleri yavaş yavaş Türkiye'ye göndermiştir. "Aslında Bulgaristan'ın başlattığı bu yeni uygulama 1989 yılında yaşanan "Büyük Göç"ün de habercisi olmuştur" (İnginar, 2010: 108).

1989 yılına gelindiğinde Bulgaristan ilk önce küçük gruplar daha sonra ise büyük gruplar halinde göçmenleri sebep göstermeden sınır dışı etmeye başlamıştır (İnginar, 2010).

Bulgar Hükümeti ilk olarak 1989 Mayıs ayında Bulgaristan dışına yapılacak göçlere izin vermiştir. Göç etmek isteyen göçmenlere geçerlilik süresi beş yıl olan pasaportlar vermiştir (Gündüz, 2013).

Göç eden Türklerin sayısının her geçen gün artması Türk hükümetinin bazı önlemler almasına neden olmuştur. Vizesiz olarak gelen göçmenlere sınırı kapatmak ve vize uygulamasına geçme kararı alma mecburiyetinde kalmış bu da gelen göçmen sayısının azalmasına sebep olmuştur.

İnginar (2010) çalışmasında bu konuya değinmiş, sınırların kapatılmasından sonra göçmenlerin yerleşim yeri tercihlerinden bahsetmiştir. Devlet Bakanlığı'nın 1989 yılının Ağustos ayında hazırladığı istatistiğe göre Türkiye'ye gelen 320 bin göçmenin yaklaşık 250 bini Marmara Bölgesine yerleşmiştir. İstatistikte, çoğunluğunu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki illerin oluşturduğu yaklaşık 25 yerleşim yerine gönderilen 100 bin kadar göçmenin buralara hiç gitmediği ya da gidip geri döndüğü açıklanmıştır. Bu nedenle de başta Bursa ve İstanbul olmak üzere Marmara Bölgesi'ndeki bazı illerde yığılma yaşanmıştır. Soydaşlarımız iskân için özellikle

göçmen ailelerin çoğunlukta olduğu Trakya bölgesi ile İstanbul, Bursa, İzmir ve Eskişehir'i tercih etmiştir. İskân için İstanbul'u tercih eden göçmenlerin sayısı yaklaşık 140 bin civarında olmuştur” (s. 171-172).

1989'da Bulgaristan'dan göç eden Türklerin daha çok Dobruca ve Deliorman, Kırcaali ve Burgaz bölgelerinden geldikleri görülmektedir (İnginar, 2010: 172)

Tezinde 1989 göçmenleri üzerine yaptığı çalışmada yerleşim yeri seçiminde tercih sebeplerini araştırmıştır, yerleşim yeri seçiminde daha önceleri göç alan göçmenlerin bulunduğu iller ön plana çıkmıştır. Bu tercihlerin yapılmasını en çok etkileyen faktörler sırasıyla: (Çağlayan, 2007:166)

- 1.Akraba ve ailelerin bulunması (%80,5)
- 2.Görevli kişilerin yönlendirmesi (%8,6)
- 3.Tanıdıklarının olması (%4,5) olarak belirtilmiştir.

Çetin (2010), yine benzer konu olarak, makalesinde göçmenlerin hangi illere yerleştiği konusunda bilgi vermektedir. Vatandaşların Türkiye'ye göç ettiklerinde ilk yerleştikleri iller; Bursa, Tekirdağ, Edirne, Kocaeli, İstanbul, Yalova, Kırklareli, Ankara, Muğla ve İzmir'dir. Günümüzde ise Bursa, İstanbul, Yalova, İzmir, Kırklareli, Tekirdağ, Ankara, Kocaeli, Edirne ve Sakarya göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları illerdir demiştir. Birçok araştırmada da görüleceği üzere göçmenler yaşama tercihlerini Marmara ve Ege bölgelerinden yana kullanmaktadır.

1989 göçünü hazırlayan belki de en büyük etkenlerden biri de Bulgaristan'ın göçmenlerin kimliğine ve kültürüne müdahale etmesidir. “Türklerin şalvar giymeleri ve başörtüsü takmaları, kendi gelenekleri doğrultusunda düğün ve benzeri kutlamalar yapmaları, düğünlerde halk oyunları oynamaları, yapılmasına izin verilen eğlencelerde Türkçe şarkı söyleyip dinlemeleri yasaklandı” demiştir (Dayıoğlu, 2005).

Türklerin ve Müslümanların dini ibadetlerinin yasaklanması da önemli etken olmuştur. Bunlar içinde mevlit, sünnet ve kurban kesmek gibi dini görevlerde bulunmaktadır. Bunların dışında Müslümanların cenazelerin İslam usullerine göre defnedilme yasakları göçmenleri zor durumda bırakmıştır. Kılık-kıyafet yasağı, Türkçe konuşma, müzik dinleme yasağı, sünnet yasağı, ibadet yasağı gibi birçok yasak devlet zoruyla uygulama sahasına konulmuştur (Dağlıoğlu, 2014).

Havva Pehlivan ise kitabında "1984 yılında Rodoplar'da yaşayan Türklerin adlarını zorla değiştirmeye başlamışlardır. Dört buçuk yıl boyunca zulüm ve baskılar artmıştır. Önce Türkçe konuşmak yasaklanmıştır. Daha sonra gelenek ve görenekler yasaklanmış ve Bulgar törelerine uyulması istenmiştir. Köylerde bile Türkçe konuşan yaşlı insanlara para cezası yazmak yaygınlaşmıştır. Şalvar giyen kadın sokakta kalmamıştır. Evde bile şalvarların üzerine etek geçirilmiştir. Dini vecibeler de kalmamıştır." diyerek o sıkıntıları dile getirmiştir (s. 49).

“İsim değiştirmenin sonraki aşamasında Bulgarların adetlerini yapmaya yöneltme ve Türk Radyo ve Televizyon’larını izlenmesinin yasaklanması söz konusu olmuştur. “Bu yasaklara uymayanlar ise para ya da hapis cezasına çarptırılmıştır. Türklere yönelik yapılan bu baskılar 1989 yılının sonuna kadar devam etmiş ve Türkler için Bulgaristan’da huzurlu yaşama olanağı bırakılmamıştır. Bunun doğal sonucu olarak Bulgaristan’daki Türkler doğup büyüdüğü ülkede kendilerini güvende hissetmemeye ve korku içinde yaşamaya başlamışlardır” (Kahraman, 2015, aktaran Üstün 2018:53). 1989 yılında gerçekleşen göç ile 300 binden fazla göçmen Türkiye’ye giriş yapmıştır.

Kocaeli, Bursa, Yalova'da yaşayan tüm göçmenlerin genel olarak benzer özellikler gösterdiğini araştırılan kaynaklar ve küçük de olsa gözlem ile söyleyebilmek mümkündür. Göçmenlerin çoğu ülkenin yönetim yapısı itibariyle belirli bir eğitim seviyesine ve mesleğe sahip olmuş fakat göç dolayısıyla da Türkiye’de mesleklerini yapma fırsatı bulamamışlardır. Kendilerine verilen veya bulabildikleri işlerde çalışmışlardır (Danış ve Parla, 2009). Göçmenler kurdukları bağ ile bir arada yaşama isteği içindedirler bunu gözlemlediğimizde görebilmekteyiz çoğunluğu aynı mahallede/köyde hatta aynı binada bulunabilmektedir ve bu sayede rahatça kültürlerini yaşatabilmek koruyabilmektedirler.

Bulgaristan Türkleri bugün de büyük ölçüde köylü bir nüfustur. "1997 yılına ait resmî rakamlara göre Bulgaristan Türklerinin 253.119’u, yaklaşık üçte biri şehirde yaşamakta iken, 546.933’ü üçte ikisi diyebileceğimiz oranda köylerde yaşamaktadır" (Özkan, 2008:40).

1.3. Deliorman ve Ezerçe Bölgesi

Bugünkü Bulgaristan topraklarının olduğu bölge 14. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyetine girmiştir. Yeni fethedilen topraklara Anadolu’dan getirilen Müslüman

Türkler yerleştirilmiştir. "Bugünkü Bulgaristan Türklerinin çok büyük kısmı bölgenin Osmanlı imparatorluğu hâkimiyetine geçmesinden sonra buralara yerleştirilen Anadolu Türkmen ve Yörüklerinin çocuklarıdır. Tamamına yakını Hanefî Müslüman'dır. Bulgaristan'ın kuzeydoğusunda Şumnu ve güneydoğusunda Kırcaali merkezleri en yoğun Türk nüfusunun barındığı bölgelerdir. Bu bölgelerdeki yerleşim yerlerinin pek çoğu, tamamen Türk nüfustan oluşmaktadır." (Özkan, 2008:21).

Tuna nehri ile Balkan sıra dağları arasında ki topraklarda yaşayan Türklere, "Bulgaristan Türkleri" denilmektedir. 1877-1878 yıllarında Osmanlı Devleti ile Rus harbi sonucunda imzalanmış olan Berlin Antlaşmasına göre, Tuna vilayetinin Sofya, Vidin, Rusçuk, Tırnova ve Varna sancakları ile bir Bulgar prensliği kurulmuştur. Bu prensliğin içinde kalarak bu bölgede yaşayan Türkler, Bulgar Türkleri ismini almışlardır. Aynı antlaşma ile kurulan Doğu Rumeli Vilayeti'de 1885 yılında Bulgar prensliğine dahil olmuş, Kırcaali, Eğridere, Koşukavak gibi şehirlerin bulunduğu Rodop bölgesinde yaşayan Türkler de bu prensliğe bağlanmıştır (Şimşir, 2009).

Deliorman-Ezerçe müzik geleneği, coğrafi alanının doğal özellikleri ile belirlenebilen bir yaşam tarzının, etnik ve dinî kimlik özelliklerine göre şekillenmiş bir yapıda olduğunu söylemek mümkündür. Bugüne dek Deliorman'ın sınırları ve konumu hakkında pek çok çalışma yapılmış olmasına karşın, Deliorman'ın sınırları coğrafi olarak değil daha çok tarihi olarak çizilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte Deliorman bölgesi Silistre, Rusçuk, Razgrad, Şumnu ve Varna şehirleri arasında kalan büyük bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz Bulgaristan sınırları içinde Deliorman bölgesinin bulunduğu bölüm, Tuna ovasının bölümlerinden biri olan Doğu Tuna ovasıdır. Batısında Yanıra ırmağı, kuzeyinde Tuna ırmağı ve doğusunda Karadeniz bulunmaktadır. Deliorman'ın güneybatısında Razgrad ve Popköy tepeleri, kuzeyinde Yalı yöresi, güneyinde ise Şumnu, Madara platoları bulunmaktadır (Kaderli, 2006).

Deliorman Bölgesi, adını eskiçağlardan beri sahip olduğu sık ormanlardan almaktadır. Bölgenin en eski sakinleri Traklardır. Bölgenin önemli ve Türklerin yoğun olarak yaşadığı şehirleri, Varna, Rusçuk, Şumen, Razgrad ve Filibe şehirleridir. Deliorman bölgesi coğrafi konum olarak Balkan Dağları ve Tuna nehri arasında kalan geniş, düz ve verimli bir ovadır. Bölgede yaşayan Türkler eskiden olduğu gibi çoğunlukla kırsal kesimlerde yaşamakta ve tarımla geçimlerini sağlamaktadırlar. (Vatansever, 2008)

Deliorman bölgesinin, tamamen ormanlarla kaplanmış bir yapıda olması nedeni ile çevresinin ve diğer bölgelerden kendini ayıran, iletişimini engellemiş, bağlantısını koparmıştır. Ayrıca bölgenin verimli topraklara sahip bir bölge olması orada yaşayanların hareket ve düşünce şeklinde belli bir kalıp oluşturmuştur. Bu gibi özellikleri ile bölgede oluşan müzik geleneğinin de temel elemanları benzer olarak şekillenmiştir. Fakat bu temel elemanlar değişmiş siyasi yapı, ekonomi ve finansal, kültürel şartlarla bağdaşmış olarak içinde farklı bir yapı almışlardır (Kaderli, 2006)

Tarihçi ve araştırmacı Adnan Menderes Kaya'nın 2004 yılında yayınladığı Avşar Türkmenleri adlı kitabında Şumla Devleti, Karamanoğulları ve Balkanlara iskân edilenler hakkında arşiv belgelerine dayalı bilgiler bulunmaktadır. Bugünkü bildiğimiz Razgrat'a komşu Şumnu bölgesine, Eskicuma, Yenipazar ve Razgrat'a (Hezergrad) yapılan Osmanlı iskânlarında Ezerçe'nin adı geçmektedir. Komşu köylerce ve köyün yaşlılarınca (Türkler) köyün adı Ezeeçe, Ezelce, Ezerce, Ezerçe olarak telaffuz edilmekte ve söylenmektedir. "Ezerçe'nin ilk bilinen adı Göller köyüdür. Ezerçe ismi ise köyün ikinci bilinen adıdır ve kayıt tarihi 1840 yılına aittir." (Pehlivan, 2011).

Ezerçe beldesi ise, Bulgaristan'da bulunan Razgrad ilinin Torlak belediyesine bağlı bir Deliorman köyüdür. Köy yerleşim yeri Razgrad'ın 18 km uzağında bulunmaktadır. Yerleşim iki yamaçta ve dere kenarında bulunmaktadır. Ezerçe'nin çevresinde bulunan yerleşim yerleri: Ezerçe'nin doğusunda Üsençe (Osenets) ve Dransa (Dranovets); batısında Omurköy (Umurköy de denir) – (Zahari Stoyanovo), güneybatısında Sadina, kuzeybatısında Kostansa (Kostandenets) köyleri vardır. Torlak kasabası (Tsar Kaloyan) batısında bulunur ve bu köylerden üç tanesinde, Ezerçe, Torlak ve Umurköy'de Bulgarlarla beraber Türkler birlikte yaşamaktadır. (Pehlivan, 2018) Osmanlı hâkimiyeti zamanında diğer komşu köylerde de Türk nüfusu bulunmaktayken, Rus – Türk savaşından sonraki göç hareketiyle diğer köylerde Türk nüfusu bitmiş ve çevre köylere göçler olmuştur. Türkiye'ye göç etmeyen aileler ise Ezerçe'ye yerleşmişlerdir (Pehlivan, 2011).

Ezerçe, Kostansa ve Torlak bir belediyeden oluşmaktadır. Ezerçe'nin nüfusu 3150, Kostansa'nın 500, Torlak'ın nüfusu ise 5000'dir. Toplam belediye nüfusu 8650 kişidir. Ezerçe nüfusunun yüzde üçünü yaşlı Bulgarlar oluşturmaktadır. Günümüzde 3150 nüfuslu Ezerçe'nin 1985 yıllarında edinilen bilgilere göre yaklaşık beş bine yakın nüfusu bulunmaktadır. 1989 yılındaki göç nedeniyle ve diğer taraftan Bulgarların da

şehirlere göç etmeleri sebebiyle nüfus azalmıştır (Pehlivan, 2018) Bu köyde yaşayan erkekler ve kadınlar da zamanla tarım ve hayvancılık ile geçimlerini sağlamışlar, köy çocukları anaokulu sonra ilköğretim eğitimi almaktadırlar. Kendi istekleri doğrultusunda haftada dört saatten olmak üzere ana dil Türkçe dersleri de görmektedirler (Pehlivan, 2011).

Havva Pehlivan ile Ezerçe tarihi hakkında yapılan görüşmede ve kitabında belirttiği, "1923-1924 yılları arasında köy içindeki yollara kaldırım döşenmeye başlanmıştır. On yıl sonra, 1933 – 1934 yıllarında, Simeon zamanında, Türkler görülmedik bir zulme uğramıştır. Bulgar faşistleri sudan bahaneler ile köyün ileri gelen Türklerini, aydınlarını tutuklayıp işkence etmiştir. Muhtarlık binasının bodrum katında dayak yemeyenlerin sayısı çok azdır. Bu sindirme politikası iki toplumu birbirinden uzaklaştırıyor. Bazı aydınlar kurtuluşu Türkiye'ye kaçmakta bulmuştur. 1934 senesinde köy Üsençe belediyesine bağlanınca bakımsız kalıyor. 1936 yıllarında, tarım reformu çerçevesinde, köyde yaşayan Bulgarlara köy merasından beşer dönüm toprak dağıtılmıştır. Faşist idare köydeki Türklere toprak vermemiştir. Fakirleşen Türkler yeni türeyen Bulgar çorbacılarının tarlalarında ırgat olarak çalışmıştır (Pehlivan, 2011:42)

1944 yılında köy nüfusu 4300 olarak belirlenmiştir. İşlenir toprak miktarı da 18000 dönüm olarak kayıtlara geçmiştir. 1958 yılında köye elektrik gelmiştir. Gaz lambaları, gaz fenerleri ve kandiller geçmişle ilgili anılara terk edilmiştir. İlk radyo yayınları büyük bir ilgiyle dinlenmiştir. 1956 yılına kadar Türk azınlığına bazı haklar tanıyan iktidar kültür asimilasyonunun ilk adımını 1958'de atmıştır. Türk okulları kapatılmıştır. Haftada dört, daha sonra iki saat ders derken 1970 yılına gelindiğinde Türkçe, ana dil eğitimi yasaklanmıştır. Adları Bulgar – Hristiyan adlarıyla zorla değiştirilmiştir (Pehlivan, 2011).

Sınır kapısını açmaktan başka çözüm olmadığını gören Türkiye Cumhuriyeti, Bulgaristan Türklerini kabul etmiştir. Üç ay içinde üç yüz altmış binden fazla göçmeni anavatanın çeşitli bölgelerine iskân etmiştir, isteyenler akrabalarının yanlarına gönderilmiştir. Ezerçeliler özellikle Bursa, Yalova, İzmir, Ankara ve İstanbul'a yerleşmişlerdir (Pehlivan, 2011).

Ezerçeliler hakkında, "1878 yılında Rus – Türk harbi sonrası Anadolu'ya göç eden köyün vatandaşları Bursa'nın Yenişehir ilçesindeki Marmaracık, Fethiye ve Osmaniye (Ulupınar) köylerine yerleşmişlerdir. Bu köylerin kayıtlarında doğum yerleri Ezerçe

olarak bilinmekte, gelenlerin Ezerçeli ve Razgratlı olduğu bugün orada yaşayanlar tarafından da söylenmektedir. Marmara'nın Kocaeli ve Adapazarı'na yerleşenler de olmuştur. İzmit'in Sarımeşe köyünde de Ezerçeli ve Torlaklı bulunmaktadır." (Pehlivan, 2011).

Bulgaristan'da yönetimin değişmesi ile sosyalist rejimin gelmesi dolayısıyla, bölgede düzenli yolların yapılmasına kadar, bölge yapısı itibariyle kendi kültürünün geleneksel yapısının korunmasını sağlamış, değişmesini engellemiştir.

Sözlü kültürün gelişmesinin yanı sıra da sözsüz kültürde gelişmiştir. Bunun yanı sıra etnik ve dini kimlik unsurlarının belirlendiği ve ön planda olduğu bir düşünüş şekli olarak muhafazakâr tavır göz önüne çıkmıştır. Deliorman toplumunun İslam inancı doğrultusunda, Osmanlı hâkimiyeti süresince edindiği koyu bir dini kimliği vardır (Kaderli, 2006).

Devletin başlangıçta ki müdahalesi ilk olarak geleneksel müziklerin içerikleri üzerine olmuştur. Daha sonra ki zamanlarda ise geleneksel müziklerin icra yapısının değiştirilmesine kadar müdahalesi olmuştur. Geleneksel müziklerin ezgilerin müzikal yapıları, armonik sistemi ve icra eden sazlarını değiştirmeye çalışmış, birçok yeni çalgı aleti kullanarak çok sesli kimliğe sokmaya çalışmıştır. Müziklerin büyük toplulukların yanında çok sesli orkestralar ile icra yapılması başlamıştır (Kaderli, 2006).

Deliorman müziği solo icrayı esas aldığı için sosyal yapı ile uyumsuzluk içine girmiş, geleneksel yapının bozulmasına sebebiyet vermiştir. Fakat Türklerin, Sofya radyosu dinlemek yerine Türkiye radyolarını dinlemesi, devletin hedeflediği asimilasyon politikasına ters düşmüştür. Türkler gelenek açısından kendisinin kaynağına yönelmiştir. Devlet yeterli yönlendirmeyi yapamadıklarını anladıktan sonra yönünü icra ortamlarına çevirmiştir. Yine Kaderli'nin (2006) makalesinde aktardığı, geleneksel dini ve etnik amaçlı törenler, bayram kutlamaları, özel günler vs. icra ortamları için devlet yasaklamaya gitmiş, onların yerine yine asimilasyon politikası ile yeni törenler sunmuştur.

Diğer kültürel öğeler gibi başlı başına müzikte, içinde olduğu toplumun değerleriyle, dünya görüşüyle bağlantılıdır. Dolayısıyla herhangi bir toplumun sosyo-kültürel yapısı ile müziği, müziği ile de kültürel yapısı hakkında yorum yapmak mümkündür. Aynı şekilde Deliorman insanının da bu kültürel temel yapısını görmek mümkündür.

Deliorman insanının, müziğinin yaratıcıları ve icra yapanların kimlikleri, mevkileri, dini inanç doğrultusunda ve cinsiyet bağlamına dayanan bir müzik algısı vardır. Eser üretici ve icracı kimliğine verilen değerler ve anlam, bir zaman sonra ekonomik, siyasi ve sosyal şartların değişmesine, eğitim seviyesinin yükselmesine ve dünya görüşünün değişmesine bağlı olarak 1965 yıllarından sonra fark oluşturmuştur (Kaderli, 2006).

İcracı kimleri ile ilgili bir diğer unsurda cinsiyet olarak farklılık göstermesidir. Erkek icracılar içinse müzik kavramı, onların eğlenmesi için yapılan özel bir olgudur. Kadın icracılar için ise durum daha farklıdır. İcracı olarak kabul edilen kadınlar "ilahici" kadınlar olarak sayılmaktadır. İlahi kavramının bölgedeki kadınların icra ettikleri bütün müzik ürünlerini kapsadığını ve genel itibarıyla kadınların dünya görüşüne göre algılandığını ve kişilerin kimliğinin tayin edebilme ihtimalinden bahsetmektedir. "Kadınlar arasında "ilâhi düzen-yaratan" ve onu icra eden kişiler sıradan insanlar olmamakla birlikte, bu kişilerin yaptıkları şey de sıradan bir müzikal yaratım ve gösterim olarak kabul edilmez. İlahî söyleyen kadın, geçmişinde acı olaylar yaşamış ya da bu olayların etkisiyle kendisini dine vermiş olan kişidir. Her iki unsur da onların eser yaratmasına meşruluk kazandırmakta, eserlerinin dinlenmesini, benimsenmesini ve yayılmasını kolaylaştırmaktadır." (Kaderli, 2006:126).

Eğitim düzeyinin artması özellikle 1960'lı yıllarından sonra yaygınlaşan eğitim ile Deliorman insanında icracıların kimlikleri hakkında ve yaptıklarının algılanmasında bir takım değişimler meydana gelmiştir. Müziğin eğitilmiş bir kimse tarafından emek harcamaya değer bir şey olarak görme ve eğitilmiş kişilerinde müzisyenlik yapması, geleneksel icracı kimliği üzerinde bir değişim oluşturmuştur. Yine aynı yıllarda bir başka önemli unsur da radyonun ülke genelinde yaygınlaşmasıdır. Radyonun yayılması Deliorman'ın müzik kültürü üzerinde etkisi bakımından oldukça fazladır. Deliorman'ın türkü repertuarının zenginleşmesine ve çeşitlenmesine sebebiyet vermiştir.

Deliorman kadınlarında müzik, erkeklerin bulunmadığı mekânlarda icra edilmesi önemli bir husustur. İş yapılan açık yerler dışında müzik, tamamen kapalı bir mekânda ve gizli olarak icra edilmektedir. İcra yapılan ortamları saymak gerekirse; mahalle oturmaları, düğün etkinlikleri ve birtakım etkinlikler olarak sayabiliriz. Mahalle oturmaları, sohbet amaçlı veya herhangi bir el işi gibi bir etkinlik yapmak için toplandıkları, kadınlar arasında ki bütün iletişimin sağlandığı bir sosyalleşme ortamıdır (Kaderli, 2006).

Mirzaoglu'nun (2003) Kaderli (2006) aktarımına göre, Kadın ortamlarında ilâhiler, aynı sosyal grup içerisinde ki kişiler arasında, geleneğin paylaşılması sonucu birlik duygusu yaratması ve bu kimliğin ifade edilme biçiminde, geleneksel ve sanatsal dışavurum biçimidir.

Deliorman kadınları için mahalle oturmaları dışında bir diğer müzikal aktivite olarak düğün törenleri olduğunu söyleyebiliriz. Bu düğün törenleri de geleneksel türkülerin icra edilmesinin yanı sıra çalgıların da sesinin duyulduğu bir ortamdır. Kadınlar düğün törenlerinde yine dini kimlik bağlamında bir gelenek olarak erkeklerden ayrı oturmaktadırlar. Aktif olarak katılımları ise "kına yakma" adı verilen aşamada türkü ve ilahi söylemekle olmaktadır. Kına yakma merasiminde öne çıkan duygu, hüznün olarak karşımıza çıkar ve bu nedenle bu ortamda söylenen türküler, kına yakma ilahilerinden ve diğer ilahilerden oluşur (Pehlivan, 2011).

Eski zamanlarda ilahilerin yayılması, sürekli tekrar eden canlı icralar aracılığıyla kadınların ilahi metinlerini ezberlemesi şeklinde gerçekleşmiştir. Eğitim oranının artması ve okuma-yazmanın da yaygınlaşması üzerine ilahiler, kadınlar tarafından kâğıtlara yazılmaya başlanmış ve öyle saklanmıştır. "İlâhi metinleri, kadınlar tarafından mushafların arkasına yapıştırılarak muhafaza edilmiştir." (Kaderli, 2006:130)

Deliorman bölgesinin erkeklerinin müzik icraları ise, erkekler için yerel tanımıyla odalar diye bir kavram vardır. Bu odalarda icralar için geçerli kurallar bütünü vardır (Kaderli, 2006).

1970'lerden sonra Türkçenin yasaklanması ve ardından Türk adlarının değiştirilmesi gibi Türklere uygulanan baskıların artması sonucunda, müzik icraları kapalı ortamlara çekilmiş ve büyük bir gizlilik içinde yapılmıştır. Erkekler has olan odalar o dönemlerde belli başlı kuralları askıya almışlar, ilahici olmayan kişiler ve erkekler de ilahi yazmaya başlamışlardır.

Düğünde müzik icrası yapan müzisyenlere Deliorman bölgesinde "Davullar" adı verilmiştir. Bu icralar zamanla odalardan, düğünlerden çıkıp birçok etkinlikte müzik dinlenmeye ve icra edilmeye başlamıştır.

Bölgenin türküleri 1950'lerden önce sadece canlı icralar ile tanınıp yayıldığı için yeni eserler değildir. Coğrafi açıdan diğer yerleşim yerleri ile bağlantısının güç olması, repertuarının tamamının o bölgede yaşanan ve yaratılan düşüncesini oluşturmaktadır.

Fakat 1950'lerden sonra yazı teknolojisinin gelişimi ardından radyoların hızlı bir şekilde hayatın içine girmesi bölgenin geleneksel repertuarını etkilemiştir. Daha sonrasında taş plakların çoğalması Türkiye ile de bağlantı kurmalarını sağlamış, bu bağlantı repertuarın çeşitlenmesine neden olmuştur. "Tören bağlamlarında söylenen türküler dışında günümüzde Deliorman Türkleri arasında geleneksel türkülerini bilenlerin sayısı yok denecek kadar azdır." (Kaderli 2006:140).

1.4. Halk Bilimi Çalışmaları

Çalışılacak olan araştırma konusuyla ilgili, halk kültürü ürünleriyle alakalı olarak bilgi edinebilmek için bu bilgilerin var olduğu topluluğa gidilerek çalışmalarda bulunulmasına "alan araştırması" denilmektedir. Araştırmacının, yapmış olduğu alan araştırmasında, araştırmış olduğu konu ile alakalı bilgiyi edinmek için kaynak kişileri bulmaktadır. Halk bilimi alan araştırmalarında bilgisine başvurulmuş kişilere kaynak kişiler denilmektedir. Alan araştırmalarında araştırmacı, kaynak kişilerin aralarına katılarak davranışlarını gözlemler ve araştırdığı konu ile ilgili malzemeleri derlemektedir. Derleme ise halk bilimi ürünlerinin belirlenmiş bir zamanda ve yerde, bir halkbilimci tarafından belirli yöntemlerle, kaynak kişilerden sözlü veya yazılı olarak kaydedilme işlemidir (Artun 2016:57-59).

Artun (2016) kitabında halk biliminde yapılan çalışmalarda alan kavramını "Halk bilgisi veya halk edebiyatı ürünlerinin yaratıldığı, yaşatıldığı ve ürünlerin kaynak kişi ve ya kişilerden sözlü veya yazılı olarak kaydedildiği yere "derleme yeri" denir. Halkbilimciler, halk bilgisi ve halk edebiyatı ürünlerinin yaşatıldığı için "alan" veya "saha", bu ürünlerin sözlü veya yazılı olarak kaydedildiği yer için "derleme yeri" ifadesini kullanırlar." şeklinde açıklamıştır.

Alan araştırmasında folklorik kurumların etkinliklerini; töreleri, törenleri, olayları, işlemleri, uygulamaları, gösterileri vb. sistemli bir biçimde saptamak ve bunlara ilişkin veriler derlemek için kullanılan tekniklerin, yolların başında gözlem (olaya ya da toplumsal yaşama katılarak), görüşme (mülâkat), soru kâğıdı (anket) uygulama, kılavuz ya da kaynak kişi kullanma gelir (Örnek, 1995, aktaran Yolcu, 2011).

Halkbilimi (folklor) alan araştırma yöntemleri arasında en başta ve güvenilir olanı katılımlı gözlem olarak görülmektedir. Gözlem yönteminde, derlemecinin durumu iki şekildedir. Bunlardan birincisi aktif katılımcı olarak gözlem durumu, ikincisi de pasif

katılımcı olarak gözlem durumudur. Aktif katılımcı gözlem durumunda, derlemeci halk bilgisi ürünlerinin yaratılması işinde rol alan bir kişi konumunda olmaktadır, pasif katılımcı yöntemde ise derlemeci halk bilgisi ürünlerinin yaratılma işinin içinde olmayıp bir seyirci konumunda olmasıdır (Artun, 2016).

Alan araştırmasında gerekli olan bir diğer önemli teknik ise görüşme tekniğidir. Görüşme tekniği, araştırmanın yapılacağı yerde, araştırmacının seçtiği kaynak kişilerle, daha önceden hazırlamış olduğu konularla ilgili soruları sorması ve cevap alması tekniğidir (Artun, 2016).

BÖLÜM 2. YÖNTEM

Yapılan araştırma betimsel bir araştırma olup alan araştırması modeli kullanılmıştır. Bulgaristan müzik kültürü hakkında, ülkemize göç edenlerin yaşadıkları bölgelerin müzik kültürü hakkında ilgili literatür taraması yapılmıştır. Bu araştırma, alan araştırması ile elde edilen verilerle oluşmuştur. Belirlenmiş kaynak kişilerle görüşme yöntemiyle, ses ve görüntü kaydı alınarak derlenen eserlere alan araştırmasının gerekliliği olarak künye oluşturulmuş derlenen eserler notaya alınmış, ritmik, makamsal ve temel müzikal analizi ile yazılmıştır. Ve temel müzik unsurlarını belirleyecek bir analiz yöntemi uygulanmıştır.

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Bulgaristan'dan Türkiye'ye göç eden Bulgaristan Türkleri oluşturmaktadır. Örneklem grubu olarak ise 1989 ve daha sonraki yıllarda Bulgaristan'ın Ezerçe bölgesinden Türkiye'ye göç etmiş Bulgaristan Türkleri seçilmiştir. Kaynak kişileri Kocaeli, Bursa ve Yalova'da ikamet eden Ezerçeli göçmen Türkler oluşturmuştur.

2.2. Veriler ve Toplanması

Alan araştırmasında araştırmacının derleme çalışması sırasında kullandığı bazı alan araştırma teknikleri vardır. Bu teknikler aracılığıyla derlenecek bilgiler sistemli bir şekilde saptanmaktadır.

Halk bilgisi ve halk edebiyatı ürünlerinin derlenmesi sırasında anlatıcının, icracının ve kaynak kişinin hakkında kısa bilgilerin de kaydedilmesini önermektedir. Bu bağlamda kaynak kişilere şu sorular sorulmaktadır (Artun, 2016:71).

1. Kaynak kişinin adı soyadı,
2. Doğum yeri ve tarihi,
3. Öğrenim durumu,
4. Adresi,
5. Anlattığı halk bilgisi veya halk edebiyatı ürününü kimden veya kimlerden öğrendiği,
6. Derlemenin yapıldığı yer,

7. Derlemenin yapıldığı tarih,
8. Derlemeyi yapanın adı ve soyadı

Çalışmada malzemenin toplanabilmesi için gözlem, görüşme, kılavuz kişilerden yararlanma gibi teknikler ile sahada derleme metodundan yararlanılmıştır.

Görüşme sırasında veri toplamak için dijital kamera, ses kayıt cihazı ve görüşme defteri kullanılmıştır. Görüşme yöntemi kullanılan veri toplama sürecinde kaynak kişilere şu sorular yöneltilmiştir:

Türkülerin içerikleriyle ilgili kaynak kişilere şu sorular sorulmuştur:

1. Türküye ne ad veriyorsunuz?
2. Türküyü nerelerde söylersiniz?
3. Nerelerde türküler söylenir?

Türkü icrasıyla ilgili kaynak kişilere şu sorular yöneltilmiştir:

1. Türküleri nasıl öğrendiniz?
2. Yakılan türküler bir olay sonucu mu oluşuyor?
3. Türküyü genellikle ezgili mi, yoksa ezgisiz mi okuyorsunuz?
4. Türkü söylerken genellikle hangi çalgılar kullanılır?
5. Herkes türkü söyleyebilir mi veya belirli kişiler mi söyler?
6. Kadınların söylediği türkülerle erkeklerin söylediği türküler arasında fark var mıdır?
7. En çok hangi cinsiyet türkü söylemektedir?
8. Türküleri ne amaçla söylersiniz?

Yapılan çalışmada ilk olarak, halk bilimi ve kültür araştırmalarına fayda sağlaması amacıyla ve konuya alt yapı oluşturması doğrultusunda gerekli bilimsel çalışmalar incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda, incelemenin yapılacağı bölgeden malzeme alınmadan önce, bölgeyle ilgili gerekli kaynakların taranması ve toplanması için yaklaşık üç ay gibi bir zaman ayrılmıştır. Derlemeye çıkılmadan önce derlemenin nasıl yapılacağına dair bilimsel yayınlar gözden geçirilmiştir. Daha sonra derlemeye çıkılmıştır ve malzemenin derlenmesi iki ayrı aşamada olmuştur. İlk olarak alınan

kayıtlar incelenmiş, yaklaşık üç aylık bir süreden sonra tekrar kayıt işlemi yapılmıştır. Toplamda malzeme derlemesi için 3 aylık bir süre ayrılmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen, araştırmaya katılan kaynak kişilerden derlenen eserler araştırılmış ve TRT repertuarında olmadığı saptanmıştır. Bu çalışılan tezle birlikte ilk defa notaya alınma işlemi gerçekleştirilmiştir.

Eserlerin ezgilerinin ve metinlerinin bulunduğu kayıtlar ilk olarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra kayıtlar dinlenerek Finale 2014 ve Mus2 nota yazma programı kullanılarak eserler notaya alınmış ve türkünün sözleri yazıya geçirilmiştir. Derleme yapılan eserlerin sözleri Türkçe olarak yazılmıştır. Fakat ölçü bakımından bölgenin ağız özelliğinden dolayı bazı sözcükler söylendiği gibi yazılmıştır.

Derlenen eserlerin yazılması sırasında karşılaşılan yerel söylemler, kaynak kişilerle görüşme esnasında öğrenilmiş ve kaydedilmiştir. Derlenen eserler, eserlerin ilk dizesinin ilk harfine göre alfabetik olarak sıralamaya konulmuştur. Derlenen eserlerin genel müzikal özelliklerini belirtmek için tablo yapılmıştır. Yapılan bu tablo ile eserlerin karar sesini, değiştirici işaretini, makamsal dizisini, ses genişliğini, ölçüsünü ve metronomunu bir arada vermek düşünülmüştür.

BÖLÜM 3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Bulgular ve yorum bölümünde öncelikle araştırmann birinci alt problemi olan; Ezerçe bölgesinin kendine ait türküleri nelerdir? Sorusuna ilişkin bulgu olarak, derlenen eserlerin tamamı liste şeklinde verilmiştir. Daha sonra eserlerin tablolar halinde notaları verilmiştir.

Tablo 1:

Ezerçe Bölgesi Derlenen Eserler

Türkü Adı	Kaynak Kişi	Derleyen	Notaya Alan	Kayıt Yeri
Açma İpek Perdeyi (Saliham Türküsü)	Emine Reyhanoğlu Havva Pehlivan	İlker Kapancıgil	İlker Kapancıgil	Bulgaristan Ezerçe
Bizim Evin Penceresi	Havva Pehlivan	"	"	Kocaeli/Kartepe
Derede Boyunu İz Ettim	Hanife Musi	"	"	Bursa
Hamdi de Ağannın Ev Önünde	Zatiye İbiş	"	"	Yalova
Kapıları Mavi Boya	Hanife Musi	"	"	Bursa
Mektebin Kapıları	Havva Pehlivan	"	"	Kocaeli
Saatimin Zinciri (Nazendem)	Nazmiye Hacıali	"	"	Bursa
Çükündürler Olmadı(Sadife Hanım Türküsü)	Nazmiye Hacıali	"	"	Bursa
Yüce Dağlar Yüce Olur	Kadriye Sahlim Havva Pehlivan	"	"	Bulgaristan Ezerçe

Tablo 1'de derlenen türkünün adı, kaynak kişi isimleri, derleyen, notaya alan ve eserlerin kayıt edildiği yer bilgisi verilmektedir.

Şekil 1:

Açma İpek Perdeyi Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ecerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
23.09.2018

Kaynak Kişi
Emine Reyhanoğlu

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Açma İpek Perdeyi Saliha'm

Aç - ma i - pek per - de - yi sa - li - ham zül - fün yel - le nir _____

5
Giy - me be - yaz - la - rı - nı sa - li - ham üs - tün - kir - le - nir _____

9
Me - lun - da maz - lum sür - me - li göz - lüm öl - dür - dün be - ni _____

13
ben bir tom - su - cak gül i - dim sol - dur - dun be - ni _____

Kaynak Kişi Kaydı

Nota Kaydı

Şekil 2:

Bizim Evin Penceresi Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ecerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
23.09.2018

Kaynak Kişi
Havva Pehlivan

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Bizim Evin Penceresi

Bi - zim e - vin pen - ce-re__ si____ yan ka - pı - nın__ çer-çe-ve - si____

5
hac a - li - nin e - lin - de____ hali - me-de ha - nı - mın__ çev - re - si____

9
al - dın-mı ha - li-mem al - dın - mı____ sim - di-de hac - a - li - ye var - dın - mı____

Bizim evin penceresi

Şu dereler uz gider

Yan kapunun çerçevesi

Payton dolu kız gider

(H)acalının elinde

Alime de hanım şaşırılmış

(H)alime de hanımın çevresi

İnşallah bize gider

Aldın mı (H)alimem aldın mı

Şimdi de (H)acaliye kaldın mı

Kaynak Kişi Kaydı

Nota Kaydı

Şekil 3:

Derede Boyunu İz Ettim Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ecerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
15.10.2018

Kaynak Kişi
Hanife Musi

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Derede Boyunu İz Ettim

De-re-de bo-yu-nu iz et-tim___ ben ha-ni-fe - me göz et - tim De-re-de bo-yu-nu iz et-tim___

4
ben ha-ni-fe - me göz et - tim ben ha-ni-fe-min ug - ru - na___ ge-ce uy-ku-la-rı-mı maf-fet - tim

7
ben ha-ni-fe-min ug - ru - na___ ge-ce uy-ku-la-rı-mı___ maf - fet - tim

Dere de boyunu iz ettim

Armut dalda bir iki

Ben Hanife'me göz ettim

Saydım saydım on iki

Ben Hanife'min uğruna

Güzellerin içinde

Gece uykularımı terk ettim.

Al mendillisi benimki

Kaynak Kişi Kaydı

Nota Kaydı

Şekil 4:
Hamdi de Ağanın Ev Önünde Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ezerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
17.10.2018

Kaynak Kişi
Zatiye İbiş

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Hamdi de Ağanın Ev Önünde

Ham-di de a-ğa-nın ev ö-nün-de kum-pir o-ca-ğı
Naz-mi-ye Ha-nım a-ra-dı da bul-du per-çem-li ko-ca-yı
Naz-mi-ye Ha-nım gel çı-kar be-nim ço-rap-la-rı-nı mı
Lip-lik ba-yı-rın-da öp-tüm Naz-mi-ye-nin ya-nak-la-rı-nı

(H)amdi de ağanın ev önünde

Kumpir ocağı

Nazmiye (h)anım aradı da buldu

Perçemli kocayı

Nazmiye (H)anım gel çıkar benim

Çoraplarımı

Liplik bayırında öptüm

Nazmiye'min yanakları

Nazmiye (H)anımın

Basmadandır (h)ırkası

Nazmiye (h)anım başı bozmuş geleyor

Yok kimseden korkusu

Şekil 5:

Kapıları Mavi Boya Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ezerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
15.10.2018

Kaynak Kişi
Hanife Musi

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Kapıları Maviye Boya

Ka - pı - la - rı ma - vi bo - ya Ka - pı - la - rı ma - vi bo - ya Ah sa - ra - ma - dım do - ya do - ya

4 Ah sa - ra - ma - dım do - ya do - ya Al - dıka se - ni sar - dı - ka se - ni Al - dıka se - ni sar - dı - ka se - ni

7 en gü - zel ya - ri - ne ver - di - ka se - ni es - naf ya - ri - ne ver - di - ka se - ni

Kapıları mavi boya

Kapıları yola karşı

Ah saramadım doya doya

Ben duramıyom yâre karşı

Aldıka seni, sardıka seni

En güzel yârine verdike seni

Esnaf yârine verdike seni

Şekil 6:

Mektebin Kapıları Adlı Türkünün Notası

Yöre
Delioman/Ecerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
23.09.2018

Kaynak Kişi
Havva Pehlivan

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Mektebin Kapıları

Mek-te- bin ka- pı- la- nı de- mir- dir to- ka- la- nı ya- rim at- las gi- yin- miş
4 be- yaz- dır ya- ka- la- nı gü- ze- lim güze- lim gel be- ra- ber ge- ze- lim
7 a- şık- la- rın yo- lu- na la- le süm- bül di- ze- lim

Mektebin kapıları

Mektebin kapısına

Demirdir tokaları

Gün vurmuş yapısına

Yarım atlas giyinmiş

Yarım güller yollamış

Beyazdır yakaları

Uyandım kapısına

Güzelim, güzelim gel beraber gezelim

Aşıkların yoluna lale, zümbül dizelim

Şekil 7:

Saatimin Zinciri Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ecerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Kaynak Kişi
Nazmiye Hacıali

Derleme Tarihi
23.09.2018

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Saatimin Zinciri (Nazendem)

Sa - a - ti - min zin ci ____ ri a - man na - zen - dem ____ Sa - a - ti - min zin ci ____ ri ____

5
ye - dir - dim - de ben sa - na sür - me - li göz - lü na - zen - dem ü - züm i - le in - ci - ri ____

Saatimin zinciri aman Nazende'm

Taş duvar aralık aman Nazende'm

Yedirdim ye ben sana

Sen buradan gideli

Sürmeli gözlü Nazende'm

Sürmeli gözlü Nazende'm

Üzüm ile inciri

Dünya bana karanlık

Şu taşı kaldıramam aman Nazende'm

Sana nikah kıymışlar

Sürmeli gözlü Nazende'm

Geriye döndüremem

©

Şekil 8:

Sadife Hanım Türküsü Adlı Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ecerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
23.09.2018

Kaynak Kişi
Nazmiye Hacıali

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Çükündürler Olmadı (Sadife Hanım Türküsü)

Çü-kün-dür-ler ol - ma - dı _____ pa-puç-la - rı sol - ma - dı _____

5
Çü-kün-dür-ler ol - ma - dı _____ pa-puç-la - rı sol - ma - dı _____

9
Sa-di-fe-de ha - nım ka - dir aga - ya ka - rı bi - le ol - ma - dı _____ Sa-di-fe-de ha - nım

14
ka - dir__ aga - ya ka - rı bi - le ol - ma - dı _____

Çükündürler olmadı

Ele ele Sadifem

Pabuçları solmadı

Pareleri saysana

Sadife de (h)anım Kadir ağaya

Bu iş te duyuldu Uvarda da Sadife'm

Karı bile olmadı

Sen bana kaçsana

Kadirin belinde

Püsküllü kese

Bu işi buraya çıkaran Sadife'm

İbrayim Köse

Şekil 9:

Yüce Dağlar Yüce Olur Türkünün Notası

Yöre
Deliorman/Ezerce

Derleyen
İlker Kapancıgil

Derleme Tarihi
23.09.2018

Kaynak Kişi
Kadriye Sahlim
Havva Pehlivan

Notaya Alan
İlker Kapancıgil

Yüce Dağlar Yüce Olur

Yü-ce dağ- lar yü-ce yü- ce o- lur gün-düz gi- der ge- ce o- lur

3
hur Gör ay- rı- lık na- sıl ni- ce o- lur

5
Gez-di- re- yim gö- nül se- ni hey hey hey

Yüce dağlar yüce olur

Yüce dağın meşesine

Yüce dağdan aşırıldılar

Gündüz gider gece olur

Selam verdim paşasına

Vatanımı şaşırıldılar

Gör ayrılık nasıl nice olur

Kondurayım gönül seni

Gurbet ele düşürdüler

Gezdireyim gönül seni

A1 yanağın köşesine

Gezdireyim gönül seni

Ayledeyim gönül seni

Ayledeyim gönül seni

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın ikinci alt problemi olan, Ezerçe bölgesinden derlenen eserlerin temel müzikal özellikleri nelerdir? Sorusuna ilişkin derlenen eserlerin temel müzikal özellikleri olarak, karar sesi, aldığı değiştirici işaret, makamsal dizisi, ses genişliği, usulü ve metronomu tablo şeklinde hazırlanıp sunulmuştur.

Tablo 2:

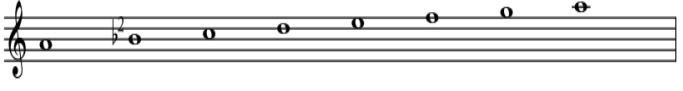
Açma İpek Perdeyi Adlı Eser Analiz Tablosu

Açma İpek Perdeyi (Saliham Türküsü)	
Karar Sesi	Si (segâh) perdesi
Değiştirici İşaret	Fa #
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte Karar sesi Si (segâh) perdesi ile Tizde Sol (Gerdâniye) perdesi arasında 6'lı aralık
Ölçüsü	9 zamanlı (2+3+2+2)
Metronom	80

Tablo 2'e bakıldığı zaman Açma İpek Perdeyi isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde segâh perdesi olarak adlandırılan Si sesi ile karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Fa bakiye diyezi almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta aynı zamanda karar sesi olan Si sesiyle, tiz tarafta ise Gerdâniye perdesi olarak adlandırılan Sol sesine kadar 6'lı aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 9 zamanlı, vuruş tipi olarak da 2+3+2+2 olarak belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 80 bpm'dir.

Tablo 3:

Bizim Evin Penceresi Adlı Eser Analiz Tablosu

Bizim Evin Penceresi	
Karar Sesi	La (Dügâh) perdesi
Değiştirici İşaret	Si bemol 2
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte Sol (Rast) perdesi ile Tizde Mi (Hüseyni) perdesi arasında 6'lı aralık
Ölçüsü	9 zamanlı (2+2+2+3)
Metronom	85

Tablo 3'e bakıldığı zaman Bizim Evin Penceresi isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesi ile karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Si 2 komalı bemol almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Rast perdesi olarak adlandırılan Sol sesiyle, tiz tarafta ise Hüseyni perdesi olarak adlandırılan Mi sesine kadar 6'lı aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 9 zamanlı, vuruş tipi olarak da 2+2+2+3 olarak belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 85 bpm'dir.

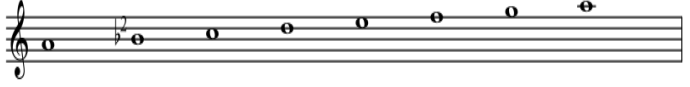
Tablo 4:
Derede Boyunu İz Ettim Adlı Eser Analiz Tablosu

Derede Boyunu İz Ettim	
Karar Sesi	Sol (Rast) perdesi
Değiştirici İşaret	Fa #
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte Sol (Rast) perdesi ile Tizde Sol (Gerdâniye) perdesi arasında 8'li aralık
Ölçüsü	4 /4
Metronom	90

Tablo 4'e bakıldığı zaman Derede Boyunu İz Ettim isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Rast perdesi olarak adlandırılan Sol sesiyle karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Fa bakiye diyezi almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Rast perdesi olarak adlandırılan Sol sesiyle, tiz tarafta ise Gerdâniye perdesi olarak adlandırılan Sol sesine kadar 8'li aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 4 zamanlı belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 90 bpm'dir.

Tablo 5:

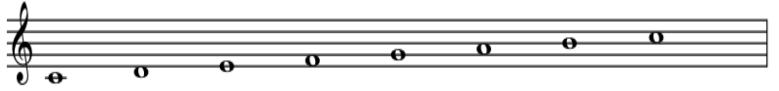
Yüce Dağlar Yüce Olur Adlı Eser Analiz Tablosu

Yüce Dağlar Yüce Olur	
Karar Sesi	La (Dügâh) perdesi
Değiştirici İşaret	Si bemol 2 ve Fa #3
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte Sol (Rast) perdesi ile Tizde La (Muhayyer) perdesi arasında 9'lu aralık
Ölçüsü	4/4
Metronom	80

Tablo 5'e bakıldığı zaman Yüce Dağlar Yüce Olur isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesi ile karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Si 2 komalı bemol almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Rast perdesi olarak adlandırılan Sol sesiyle, tiz tarafta ise Muhayyer perdesi olarak adlandırılan La sesine kadar 9'lu aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 4 zamanlı, belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 80 bpm'dir.

Tablo 6:

Kapıları Mavi Boya Adlı Eser Analiz Tablosu

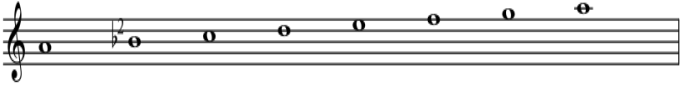
Kapıları Mavi Boya	
Karar Sesi	Do (Çargâh) perdesi
Değiştirici İşaret	-
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte karar sesi Do (Çargâh) perdesi ile Tizde Sol (Gerdâniye) perdesi arasında 5'li aralık
Ölçüsü	4/4
Metronom	72

Tablo 6'ya bakıldığı zaman Kapıları Mavi Boya isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Çargâh perdesi olarak adlandırılan Do sesiyle karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret almamıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Çargâh perdesi olarak adlandırılan Do sesiyle, tiz tarafta ise Gerdâniye perdesi olarak adlandırılan Sol sesine kadar 5'li aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 4 zamanlı belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 72 bpm'dir.

Tablo 7:

Hamdi De Ağanın Ev Önünde Adlı Eser Analiz Tablosu

Hamdi De Ağanın Ev Önünde	
Karar Sesi	La (Dügâh) perdesi
Değiştirici İşaret	Si bemol 2
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte karar sesi La (Dügâh) perdesi ile Tizde La (Muhayyer) perdesi arasında 9'lu aralık
Ölçüsü	2/4
Metronom	85

Tablo 7'e bakıldığı zaman Hamdi de Ağanın Ev Önünde isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesi ile karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Si 2 komalı bemol almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesiyle, tiz tarafta ise Muhayyer perdesi olarak adlandırılan La sesine kadar 8'li aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 2 zamanlı, belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 80 bpm'dir.

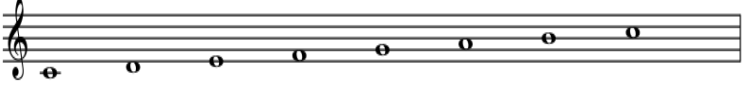
Tablo 8:
Mektebin Kapıları Adlı Eser Analiz Tablosu

Mektebin Kapıları	
Karar Sesi	La (Dügâh) perdesi
Değiştirici İşaret	Si bemol 2
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte Sol (Rast) perdesi ile Tizde La (Muhayyer) perdesi arasında 9'lu aralık
Ölçüsü	9 zamanlı (2+2+2+3)
Metronom	85

Tablo 8'e bakıldığı zaman Mektebin Kapıları isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesi ile karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Si 2 komalı bemol almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Rast perdesi olarak adlandırılan Sol sesiyle, tiz tarafta ise Muhayyer perdesi olarak adlandırılan La sesine kadar 9'lu aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 9 zamanlı, vuruş tipi olarak da 2+2+2+3 olarak belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 85 bpm'dir.

Tablo 9:

Saatimin Zinciri Adlı Eser Analiz Tablosu

Saatimin Zinciri (Nazendem)	
Karar Sesi	Do (Çargâh) perdesi
Değiştirici İşaret	-
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte karar sesi Do (Çargâh) perdesi ile Tizde La (Muhayyer) perdesi arasında 6'lı aralık
Ölçüsü	4/4
Metronom	85

Tablo 9'a bakıldığı zaman Saatimin Zinciri isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Çargâh perdesi olarak adlandırılan Do sesiyle karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret almamıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta Çargâh perdesi olarak adlandırılan Do sesiyle, tiz tarafta ise Muhayyer perdesi olarak adlandırılan La sesine kadar 6'lı aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 4 zamanlı belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 85 bpm'dir.

Tablo 10:
Sadife Hanım Türküsü Adlı Eser Analiz Tablosu

Sadife Hanım Türküsü	
Karar Sesi	La (Dügâh) perdesi
Değiştirici İşaret	Si bemol
Makamsal Dizi	
Ses Genişliği	Pestte karar perdesi La (Dügâh) perdesi ile Tizde Fa (Acem) perdesi arasında 6'lı aralık
Ölçüsü	4/4
Metronom	85

Tablo 10'a bakıldığı zaman Sadife Hanım Türküsü isimli türkü, Klasik Türk Müziğinde Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesi ile karar vermektedir. Eser içerisinde makamsal dizi gereği değiştirici işaret olarak Si bakiye bemolü almıştır. Eserin ses genişliği pest tarafta yine karar sesi olan Dügâh perdesi olarak adlandırılan La sesiyle, tiz tarafta ise Acem perdesi olarak adlandırılan Fa sesine kadar 6'lı aralık genişleme göstermektedir. Eserin usulü 4 zamanlı olarak belirlenmiştir. Metronomu ise dörtlük olarak 85 bpm'dir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın üçüncü alt problemi olan, Ezerçe bölgesinden derlenen eserlerin sözlerinde işlenen konular nelerdir? Sorusuna ilişkin derlenen eserlerin sözleri verilmiş ve ilgili açıklamalar yapılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda derlenen eserlerde nota alınan türküler ve bölgede kadınların ağıt söyleme geleneği olarak "ilahi" adı ile söyledikleri müziksiz sözlerde verilmiştir.

Fiillerin görülen ve bilinen, duyulan, geniş zaman ve gelecek zaman şekilleri Türk dilinin tüm özelliklerini taşır. Bu fiillerin olumlu, olumsuz ve soru şekillerinde de aynı doğruluk görülür. Birleşik zamanlarında da farklılık görülmez. Tuna ağzının özellikleri diyebileceğimiz bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

Ben gelorum, sen gelorsun, o geloru-----Biz geloruz, siz gelorsunuz onlar geloru

Buradaki yazılmış olan o ünlüsü o ve ö arası bir ünlü telaffuzudur. Ne tam olarak 'o', ne de 'ö'dür. Ezerçe ve yöresindeki Türklerin konuştukları Tuna ağzındaki 'o' ünlüsü, edebi Türkçede kullanılan -yor ekinin ses düşmelerinden geriye kalan şimdiki zaman ekinin kısa bir söyleniş şeklidir. Deliorman'da görülen e'li konuşulan ağızda ise 2.şahıs şekillerinde -yor eki tamamen düşmüş ve yerini uzun söylenen "e" ünlüsü almıştır. Örneğin : sen geleesin, bakeesin, koşeesin, açeesin v.b. Bir başka özellik olarak da kelimelerin başında bulunan "h" sessizi düşer.

Türk sözlü kültüründe başlangıcından beri mevcut olan ağıt söyleme geleneği, Türk boylarının dil ve gelenek farklılaşması ile geniş bir coğrafi alana yayılması sebebiyle çeşitli kelimelerle adlandırılmıştır. Ağıt yakma Bulgaristan Türkleri arasında yaygın olmamakla birlikte Bulgaristan'ın bazı bölgelerinde ölmüş kişinin arkasından ağıt yakıldığı görülmektedir. "Deliorman Türkleri Türkiye Türkçesindeki ağıt ifadesinin yerine "yakma" tabirini kullanmaktadır." Bulgaristan Türklerinin ağıt karşılığında kullandıkları bir başka ifade de ilahi kelimesidir (Özkan, 2008:195).

Ezerçe bölgesinde bir diğer karşılaşılan ifade ise ilahi kavramıdır. Ağıt yakmaya eş olarak bu tabir karşımıza çıkmaktadır. Ölüm üzerine, askere giden üzerine, gelin ağlatma ve hastalık üzerine yakılan ve söylenen eserlere ilahi ismi verilmektedir. İlâhi kavramı Kaderli (2006) göre, Deliorman müzik geleneği içinde, "seslere dayalı bir anlatım türü, bir olayın nakledildiği söyleyiş tarzı" (Mirzaoğlu, 2003:6-7) olarak hem gerçekleşmiş bir olayın anlatılması ve anlatılan bu olayın tek bir ezgi ile aktarılması

anlamına gelmektedir. Bu ilahilerde gerçek yaşanan olaylar anlatılmaktadır ve bu olay konusu ölüm veya dini içerikli bir anlatıdır. Söylenen bu ilahiler ağlamaklı bir sesle söylenmekte ve sürekli aynı ritimde süre gelen bir ezgi ile devam etmektedir. Bölge insanıyla yapılan görüşmede edindiğim bilgiler doğrultusunda ve daha önce yakın bir bölge üzerinde çalışma yapan Zehra Kaderli' nin yüksek lisans çalışmasına göre o bölgede ki icra edilen bütün ilahilerin ezgisi aynıdır. "Yörede yaratılan bütün ilâhilerin ezgisi aynıdır. İlâhilerde esas olan olayın bir örgü içinde anlatılmasıdır. Ezgi olayın ses ile dramatize edilmesinde yardımcı unsurdur. İlâhiler, olayların uzunluğuna bağlı olarak, kısa ya da çok uzun olabilirler." (Kaderli, 2004:130).

Rıza Mollov'un hazırladığı ve 1958 yılında yayınlanan "Bulgaristan Türklerinin Halk Şiiri" isimli eserde şiirlerin konularına göre Bulgaristan Türklerinin türküleri şu şekilde sınıflandırılmıştır:

1. Gençlik-ask şiirleri
2. Hasret şiirleri
3. Gurbet şiirleri
4. Sosyal örf şiirleri
5. Gelin türküleri
6. Oyun türküleri
7. Ağıtlar
8. Mizahî şiirler
9. Göçebelik şiirleri
10. Eşkîya türküleri
11. Tarihi şiirler
12. Hapishane türküleri
13. Askerlik türküleri
14. Muhacirlik türküleri
15. Yeni halk şiirleri

Soysal (2007) makalesinde, Osmanlı döneminde ki Türk halkının sevinçli ve acılı günlerini, onun önemli saydığı değerleri ve kendi başından geçen olayları toplumun dert içinde kıvrandıran felaketleri yiğitlik mertlik epik ve lirik bir ifadeyle çok çeşitli konularda işlendiğini söylemiş ve Cahit Öztelli'den aktarma yaparak, türküleri doğuş nedenlerine göre yani konularına göre iki bölüme ayırmıştır. Olay türküleri; Toplum yada kişileri yakından ilgilendiren olaylar üzerine çıkan savaş, bozgun, ayaklanma, kahramanlık, eşkiyalık, cinayet ve büyük aşk olayları gibi konuları işleyen temalara Olaylı Türküler demiştir.

"Yörede kadınların repertuarına yerleşmiş olan ve günümüzde de hatırlanabilen ilâhiler: Muhacir İlâhileri, Veremli Kız İlâhileri, Din ilâhileri, Uşak(çocuk) İlâhileri, Gelin İlâhileri, Asker İlâhileri, Muharebe İlâhileri'dir" (Kaderli, 2006).

Bu tanımlar ve referanslar doğrultusunda kayıt altına alınan örnek ilahi çeşitleri kelimeler alındığı gibi değiştirilmeden verilmiş, sıralı şekilde (Yetim Uşak İlahisi, Gelin İlahisi, Veremli Kız İlahisi) şunlardır:

I.

Alma dağlar alma benim ahımı
Benim ahım dağı taşı eridir
Göz yaşlarım susuz değirmen döndürür
Kullar ölüp yetim uşak kalmasın
Cihanda öksüz adı olmasın

Bizim evin develeri geç gelir
Avşam olur yavrularım aç kalır
Şimdi bize el kapısı güç gelir
Kullar ölüp yetim uşak kalmasın
Şu cihanda öksüz adı olmasın

Yüksek tepelerde harman savrulur
Şimdi benim ciğerciğim delinir
Şimdi benim ayrıldığım bilinir

Kullar ölüp yetim uşak kalmasın
Şu cihanda öksüz adı olmasın

Üvey babam üveyliğini bildirir
Yüreciğim delik delik delinir
Şimdi benim ayrıldığım bilinir
Kullar ölüp yetim uşak kalmasın
Şu cihanda öksüz adı olmasın

II.

Yüksek evler ıssız kaldı
Anneciği kızsız kaldı
Ağlama gelin ağlama
Yüreğine kareleri bağlama

Ak bakırlar susuz kaldı
Anneciği kızsız kaldı
Ağlama gelin ağlama
Yüreğine kareleri bağlama

Atladı gitti eşiği
Sofrada kaldı kaşığı
Gitti evlerin yakışığı
Ağlama gelin, ağlama,
Yüreğine kareleri bağlama
Gidiyorsun en güzel oğlana.

III.

Penceresi siyah perde

Nasıl düştüm ben bu derde
Ben bu dertten ölür isem
Nasıl yatam kara yerde

Anem ağlar için için
Ben bilirim kimin için
Ko aylesin anam bubam
şu benim gençliğim için.

Doktor her gün gelip gider
Herkes onu merak eder
Doktor der ki veremli kız
Yaprak dökümünü bekler.

Pençereden kar geliyor
Ben zannettim yar geliyor
Açtım yorganı da baktım
Veremli kız can veriyor

Derlenen eserlerin sözleri de notasyon sırasında olduğu gibi ilk sözleri dikkate alınarak alfabetik olarak verilmiştir. Eserler kıta şeklinde ve nakaratları belirtilerek bir kez yazılmıştır. Devamında sıra numarası ile konularına göre ayırma yapılmıştır.

I.

Açma ipek perdeyi Saliha'm Zülfün yellenir
Giyme beyazlarını Saliha'm Üstün kirlenir

Melun da mazlum Sürmeli gözlüm
Öldürdün beni Nakarat
Ben bir tomsucak gül idim

Soldurdun beni

Terzi kızın elindedir Altın makası

Suya kol vermeyor Saliha'yı Zalim bubası

Terzi kızın elindedir Altın iğnesi

Suya kol vermeyor da Saliha'yı Hanım ninesi

Terzi kızın bayçesinde Yorgine açar

Gitme dul adama Saliha'm Yüreğine dert açar

Terzi kızın elindedir Altın enzede

Anan mı seveyor, buban mı Saliha'm Benden ziyade

II.

Bizim evin penceresi

Yan kapunun çerçevesi

(H)acalının elinde

(H)alime de hanımın çevresi

Aldın mı (H)alimem aldın mı

Şimdi de (H)acaliye kaldın mı

Şu dereleler uz gider

Payton dolu kız gider

Alime de hanım şaşırmiş

İnşallah bize gider

III.

Dere de boyunu iz ettim
Ben Hanife'me göz ettim
Ben Hanife'min uğruna
Gece uykularımı terk ettim.

Armut dalda bir iki
Saydım saydım on iki
Güzellerin içinde
Al mendillisi benimki

Demirciler demir döver tunç olur
Sevip sevip ayrılması güç olur
Seni benden ayıranlar nice olur
Ah Hanife'm isyan senin aman annenden

IV.

(H)amdi de aganın ev önünde
Kumpir ocağı
Nazmiye (h)anım aradı da buldu
Perçemli kocayı

Nazmiye (H)anım gel çıkar benim
Çoraplarımı
Liplik bayırında öptüm
Nazmiye'min yanakları

Nazmiye (H)anımın
Basmadandır (h)ırkası
Nazmiye (h)anım başı bozmuş geleyor

Yok kimseden korkusu

V.

Kapıları mavi boya

Ah saramadım doya doya

Aldıka seni, sardıka seni

En güzel yârine verdike seni

Esnaf yârine verdike seni

Kapıları yola karşı

Ben duramıyom yâre karşı

Kapıları Mavi Boya türküsü oyun türküsüdür: Daire eşliğinde söylenirken kızlar hareketli, ritmik oyun oynar.

VI.

Mektebin kapuları

Demirdir tokaları

Yarım atlas giyinmiş

Beyazdır yakaları

Güzelim, güzelim gel beraber gezelim

Aşıkların yoluna lale, zümbül dizelim

Mektebin kapısına

Gün vurmuş yapısına

Yarım güller yollamış

Uyandım kapısına

VII.

Saatimin zinciri aman Nazende'm

Yedirdim ye ben sana
Sürmeli gözlü Nazende'm
Üzüm ile inciri

Taş duvar aralık aman Nazende'm
Sen buradan gideli
Sürmeli gözlü Nazende'm
Dünya bana karanlık

Şu taşı kaldıramam aman Nazende'm
Sana nikah kıymışlar
Sürmeli gözlü Nazende'm
Geriye döndüremem

VIII.

Çükündürler olmadı
Pabuçları solmadı
Sadife de (h)anım Kadir ağaya
Karı bile olmadı

Ele ele Sadifem
Pareleri saysana
Bu iş te duyuldu Uvarda da Sadife'm
Sen bana kaçsana

Kadirin belinde
Püsküllü kese
Bu işi buraya çıkaran Sadife'm
İbrayim Köse

IX.

Yüce dağlar yüce olur
Gündüz gider gece olur
Gör ayrılık nasıl nice olur
Gezdireyim gönül seni
Ayledeyim gönül seni

Yüce dağın meşesine
Selam verdim paşasına
Kondurayım gönül seni
Al yanağın köşesine

Yüce dağdan aşırıdılar
Vatanımı şaşırıdılar
Gurbet ele düşürdüler
Gezdireyim gönül seni
Ayledeyim gönül seni

Derlenen eserlerin sözlerini konu olarak ayırmak istediğimizde;

- 1- Konusu ayrılık olan eserler: VII.Saatimin Zinciri ve IX.Yüce Dağlar Yüce Olur
- 2- Konusu sevda olan eserler: II. Bizim Evin Penceresi III. Dere De Boyunu İz Ettim
IV. Hamdi De Aganın Ev Önünde VI. Mektebin Kapuları
- 3- Konusu hasret olan eserler: I. Açma İpek Perdeyi Saliha'm Zülfün Yellenir VIII.
Çükündürler Olmadı
- 4- Oyun Türküsü: V. Kapıları Mavi Boya

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Bulgaristan'ın Deliorman bölgesi olarak bilinen Razgrad iline bağlı Ezerçe bölgesinden Türkiye'ye göç etmiş olan Türklerin müzik kültürlerini ortaya koymak ve kendilerine ait olan eserleri bulmak ve bu neticede derlenen halk ezgilerinin analiz yöntemiyle müzikal yapısını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ve araştırmanın birinci alt problemi olarak sorulan soruya yönelik yapılan derleme çalışmasında Kocaeli, Bursa ve Yalova illerinde kaynak kişilerden kayıtlar alınmış ve toplamda 9 adet eser kazanılmıştır. Bu derlenen eserlerin notası yazılmış ve sunulmuştur.

Araştırmanın ikinci sorusu olan "Ezerçe bölgesinden derlenen eserlerin temel müzikal özellikleri nelerdir?" sorusuna yönelik yapılan tespitler ise şöyledir:

1- Karar sesi olarak incelendiğinde, eserlerde La (Dügâh), Si (Segah), Do (Çargâh) ve Sol (Rast) perdelerinin kullanıldığını görülmektedir. Açma İpek Perdeyi isimli türkünün karar sesi Si (segah) olarak 1 adettir. Derede Boyunu İz Ettim isimli türkünün karar sesi Sol (Rast) olmak üzere 1 adettir. Kapılar Mavi Boya ve Saatimin Zinciri isimli türkülerin karar sesi Do (Çargâh) olarak karşımıza çıkmış 2 adettir. Bizim Evin Penceresi, Hamdi de Ağanın, Mektebin Kapıları, Sadife Hanım ve Yüce Dağlar Yüce olur adlı türkülerin karar sesleri La (Dügâh) olmak üzere 5 adettir.

2- Makamsal dizi olarak incelendiğinde, eserlerde Segah dizisi, Çargâh dizisi, Rast dizisi ve Hüseyini-Uşşak dizileri karşımıza çıkmıştır. Açma İpek Perdeyi isimli türkü Segah dizisi, Dere Boyunu İz Ettim isimli türkü Rast dizisi, Kapıları Mavi Boya ve Saatimin Zinciri isimli türküler Çargâh dizisi ve diğer 5 adet eser Hüseyini-Uşşak dizisi olarak karşımıza çıkmıştır.

3- Eserlerin ses genişliğine baktığımızda, eserlerin en az 5'li aralıkta en çokta 9'lu aralıkta olduğu görülmektedir. Eserlerde ses genişliği 5'li aralık kullanan 1 adet Kapıları Mavi Boya isimli türküdür. Açma İpek Perdeyi, Bizim Evin Penceresi, Saatimin Zinciri, Sadife Hanım türküleri olmak üzere, 4 türkünün ses genişliği 6'lı aralıktadır. Derede Boyunu İz Ettim isimli türkünün ses genişliği oktav olarak 8'li aralıkta 1 adettir. Hamdi de Ağanın, Mektebin Kapıları ve Yüce Dağlar Yüce Olur isimli türkülerin ise ses genişliği 9'lu aralık olmak üzere 3 adet olarak belirlenmiştir.

4- Eserlerin usul yapısına baktığımızda ise, 2 zamanlı ve 4 zamanlı olarak basit usullerde, bileşik usullü olarak da 9 zamanlı eserlerdir. Hamdi de Ağanın Ev Önünde isimli eser 2 zamanlı olarak karşımıza çıkmıştır. Derede Boyunu İz Ettim, Kapılar Mavi Boya, Saatimin Zinciri, Sadife Hanım ve Yüce Dağlar Yüce Olur adlı türkülerin karar usulleri 4 zamanlı olarak karşımıza çıkmıştır. Açma İpek Perdeyi isimli eser vuruş tipi olarak (2+3+2+2), Bizim Evin Penceresi vuruş tipi olarak (2+2+2+3) ve Mektebin Kapıları isimli türkünün (2+2+2+3) vuruş tipi ile 9 zamanlı oldukları ortaya çıkmıştır.

5- Eserlerin metronom özelliklerine baktığımızda geneli orta hızda karşımıza çıkmıştır.

Eserlerin sözlerini incelediğimizde olay türküleri bağlamında bakıldığında her bir eserin bir olay üzerine yazıldığı görülmektedir. Balkan coğrafyasında sık rastlanılan olay türküleri örneklerinden olduğu saptanmaktadır. Bu olay türkülerinde yaşanan olayları konu olarak ayırmak istediğimizde ise sevda türküleri, ayrılık-hasretlik türküleri, gurbet türküleri ve oyun türküleri olarak ayırmak mümkündür.

Yapılan çalışma ile derlenen eserler ile Türk Halk Müziği repertuarına katkı sağlanmış kültürümüze ait yeni dokuz adet türkü eklenmiştir. Bunun yanı sıra yörede kullanılan, diğer bilim dallarının araştırmacılar için farklı (yöresel kıyafetler, yöresel yemekler, şiirler, maniler vb) kültürel öğeler de saptanmıştır. Kültürümüzün devamlılığı, korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından bu gibi derleme çalışmaları ayrı bir öneme sahiptir. Bulgaristan bölgesinde ve Balkan coğrafyasında bir çok ülkede halen Türk vatandaşları yaşamaktadır. O bölgelerde yaşayan vatandaşlarımız ile çalışmalar yapmak kültürümüze renk ve katkı sağlayacağından önem arz eder.

KAYNAKÇA

- Akdemir, M.A. (2004). Küreselleşme ve Kültürel Kimlik Sorunu, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt-Sayı, 3(1)*.
- Akıncı, B., Nergiz, A. ve Gedik, E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt-Sayı, 1(2)*, s. 58-83.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt-Sayı, 5(20)*.
- Artun, E. (2016). *Türk Halkbilimi*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Atasoy, E. (2010). Siyasi Coğrafya Işığında Bulgaristan Türklerinin 1989 Yılındaki Zorunlu Göçü, *İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Coğrafya Dergisi, Sayı. 21, Sayfa. 1-17*.
- Atik, A. ve Bilginer Erdoğan, Ş. (2014). Toplumsal Bellek ve Medya, *Atatürk İletişim Dergisi, Sayı. 6*.
- Bayraktar, Z. (2013). Balkanlar'da Bir Arada Yaşama Kültürü Bağlamında Kimlik Çatışmasından Kültürel Entegrasyona Türk Dili ve Kültürünün Önemi, *Karadeniz Araştırmaları, Sayı. 36, 223-234*.
- Büyükyıldız, Z. (2015). *Türk Halk Müziği-Ulusal Türk Müziği*. İstanbul:Arı Sanat Yayınevi.
- Çağlayan, S. (2007). *Bulgaristan'dan Türkiye'ye Göçler (Bulgaristan Halk Cumhuriyetinin İlanından Günümüze)*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir.
- Çakır, S. (2011). Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık 2011, Sayı.24, s. 129-142*.
- Çetin, T. (2009). Bulgaristan'dan Göç Eden Soydaşlarımızın Sosyo-Ekonomik Özellikleri, *Ekev Akademi Dergisi, Yıl. 13, Sayı. 36*.
- Çolak F. (2013). Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye Göç Hareketi, *Tarih Okulu, Sayı. XIV, ss. 113-145*.
- Dağlıoğlu, G. (2014). *Turgut Özal Döneminde Türkiye'nin Bulgaristan Türkleri Politikası: Konstrüktivist Bir İnceleme*, Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Danış, D. ve Parla, A. (2009). Nafile Soydaşlık: Irak ve Bulgaristan Türkleri Örneğinde Göçmen, Dernek ve Devlet, *Toplum ve Bilim Dergisi, Sayı. 114*.
- Dayıoğlu, A. (2005). *Toplama Kampından Meclise*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Dönmez, M. B. (2014). *Müziğin Kökeni Üzerine*. Ankara: Gece Kitaplığı.

- Gazimihal, M.R. (2006). *Anadolu Türkülerimiz ve Musiki İstikbalimiz*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Gündüz, A.O. (2013). Bulgaristan'dan Türkiye'ye Türk Göçü (1989), Kırklareli Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Araştırma Yazıları.
- Güvenç, B. (1994). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güvenç, B. (2013). *Kültürün ABC'si*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
- Haviland, W.A-Prins, H.E.L-Walrath, D ve Mcbride, B. (2008). *Kültürel Antropoloji*. İstanbul: Kaktüs yayınları.
- İnginar Kemaloğlu, A. (2012). *Bulgaristan'dan Türk Göçü (1985-1989)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi,
- İnginar, A. (2010). *Bulgaristan'dan Türk Göçü (1985-1989)*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmalar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kaderli, Z. (2004). *Deliorman Türk Sözel Kültüründe Geçiş Törenleri*, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Kaderli, Z. (2006). Deliorman Türk Sözel Kültüründe Müzik Geleneği, *Türkbilig*, 2006/11:118-148
- Kayapınar, L. (2012). Atatürk, Menderes ve Özal Dönemi Bulgaristan'dan Gelen Göçmenler Üzerine Gözlemler, Ersoy Hacısalihioğlu, N. ve Hacısalihioğlu, M. (Ed.) 89 Göçü, Bulgaristan'da 1984-1989 Azınlık Politikaları ve Türkiye'ye Zorunlu Göç içinde, s. 373-396, *Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi*, İstanbul
- Kirişçi, K. ve Karaca, S. (2015). Hoşgörü ve Çelişkiler: 1989, 1991 ve 2011'de Türkiye'ye Yönelen Kitleli Mülteci Akınları, Erdoğan, M.M. ve Kaya, A. (Ed.) Türkiye'nin Göç Tarihi. 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler içinde, s. 295-314, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*
- Kolukıncık, S. (2006). Bulgaristan'dan Göç Eden Türk Göçmenlerin Dayanışma ve Örgütlenme Biçimleri: İzmir Örneği, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 30, No. 1, s. 1-13.
- Kurtişoğlu, B.F. (2008). *Göçmen Kimliği Açısından Boşnak müzikleri: Trakya ve İstanbul Örneği*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Kuyucuklu, N. (2012). Bulgaristan'dan 1989 Göçünün Nedenleri, Oluşumu ve Olası Sonuçları. *SİYASAL / Journal of Political Sciences*.
- Mirzaoğlu, G. (2015). *Halk Türküleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mollof, R. (1957). *Bulgaristan Türklerinin Halk Şiiri*. Sofya: Narodna Prosveta,

- Murtezaoğlu, S. (2012). Kültürel Belleğin Ritüel Yoluyla Kuruluşu, Motif Akademi *Halkbilim Dergisi, Balkan Özel Sayısı II*, s. 344-350.
- Odacı, S. (2015). Kültürel Bellek Aktarıcısı olarak Postmodern Yazar Yada Metinlerarasılıkla Yeniden Kurulan Geçmiş: Buket Uzuner ve Su Romanı Örneği, *Türkbilig, Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 2015/30, s. 129-136.
- Özcan, K.E. (2016). *Soğuk Savaş Döneminde Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye Göçü: Bursa Örneği*, Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Özkan, İ. (2008). *Bulgaristan Türkleri Halk Edebiyatı Üzerinde Bir Araştırma*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir
- Pehlivan H. (2011). *Ezerçe'den Çıktım Yola*. İstanbul: Akademi Basın Yayın,
- Pekcan, B. (2015). Sosyal ve Psikolojik Açından Göç, *Tesam Akademi Dergisi*.
- Poyraz Tacoğlu, T. Arıkan, G. ve Sağır, A. (2012). Boşnak Göçmenlerde Göç ve Kültürel Kimlik İlişkisi: Fevziye Köyü Örneği, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/1 Winter 2012*, p.1941-1965.
- Soysal, F. (2007). *Rumeli Olay Türküleri*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Şimşir, B. (1985). *Bulgaristan'da Türk Varlığı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi
- Şimşir, B. (2009). *Bulgaristan Türkleri*. İstanbul: Bilgi Yayınevi,
- Üstün, Y.Ş. (2018). *Bulgaristan'dan 1989 Yılında Yalova'ya Göç Eden Türklerin Sosyo-Kültürel Yaşamı Ve Süreç İçindeki Değişimi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Vatansever, E. (2008). *Osmanlı İdaresinden Sonra Bulgaristan Türklerinin Sosyo-Kültürel Hayatı*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne
- Wulf, C. (2015). *Tarihsel kültürel Antropoloji*. Ankara: Dipnot yayınları
- Yolcu, M.A. (2011). *Balıkesir'den Derlenen Maniler Üzerinde Bir Araştırma*, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Balıkesir
- Yücel Yönlü, K. (2018). *Göç Sosyolojisi-Batı Eksenli Dünya Düzeni ve Türkiye'ye Gelen Dış Göç Dinamiği*. İstanbul: Doğu Kitabevi.

İnternet Kaynakları

Bayraktar, Z. (2013). http://www.karam.org.tr/Makaleler/495730839_014bayraktar.pdf adresinden alınmıştır.

Kaderli, Z. (2006). <http://www.turkbilig.com/pdf/200611-263.pdf> adresinden alınmıştır.

Odacı, S. (2015). <http://www.turkbilig.com/pdf/201530-457.pdf> adresinden alınmıştır.

Vatansever, E. (2008).

<http://dspace.trakya.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/1/770/ERHAN%20VATANSEVER.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alınmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

İlker KAPANCIGİL 1991 yılında Bursa'nın Osmangazi ilçesinde doğmuştur. Orta öğretimini ve Lise eğitimini Bursa' da tamamlamıştır. Müzik eğitimine 2008 yılında Bursa Belediye Konservatuvarı Türk Halk Müziği bölümünde başlamıştır. 2011-2012 yılında başlamış olduğu Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Müzikoloji Programını 2015-2016 yılında bitirmiştir. Aynı yıl Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır.